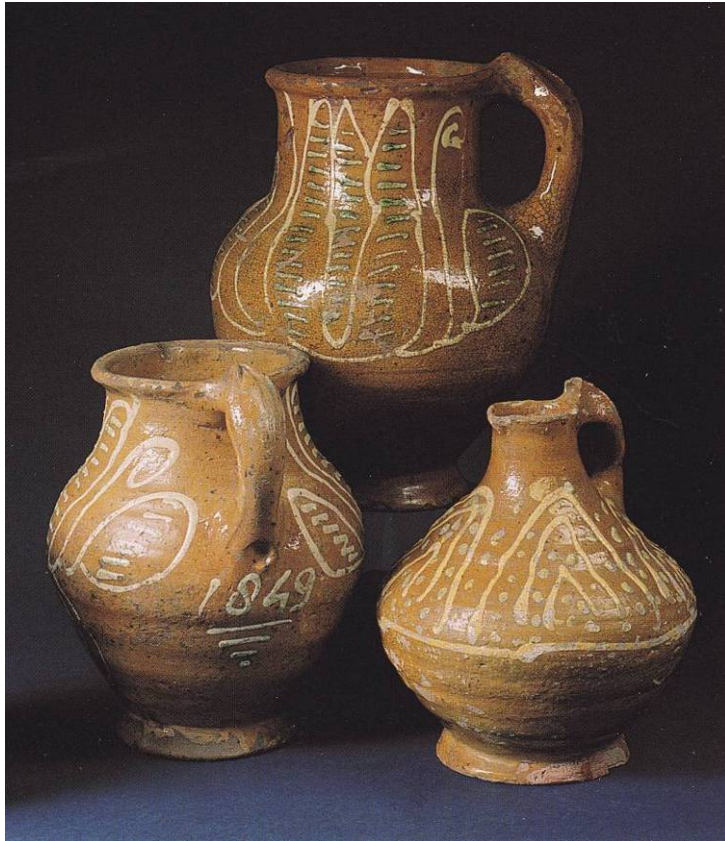

DRIEHONDERD JAAR IN EEN NOTENDOP

door Anthony Draaisma
zoals verteld aan zijn kleinkinderen

- to know our roots is a gift of life -

www.yoga-intervision.com/pdf/familiegeschiedenis.pdf

Engelse versie / English version

www.yoga-intervision.com/pdf/familyhistory.pdf

Maurik - December 2014 - Mutatie April 2016

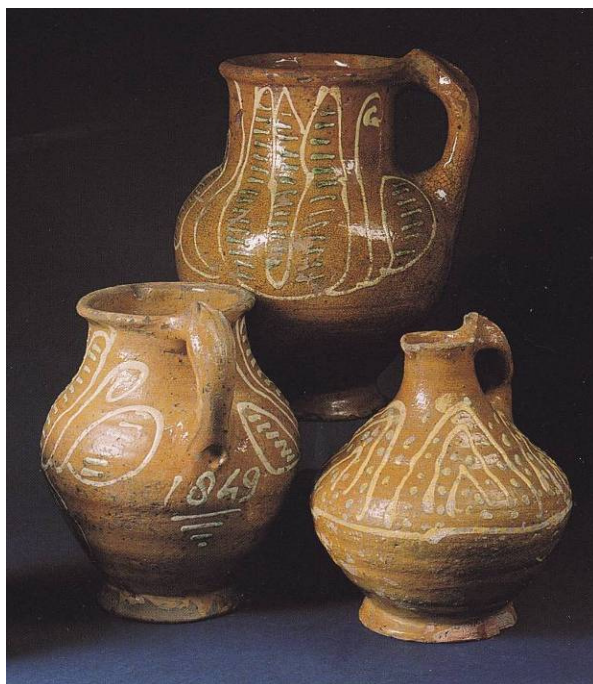
COLOFON

In 'Driehonderd jaar in een notendop' vertelt Anthony Draaisma (Ton) over de geschiedenis van de Draaisma-familie waar hij deel van uitmaakt.

Zijn verhaal begint rond de tijd - 1700 - tot waar zijn naspeuringen terug gaan. Voor genealogische en historische gegevens zie bijlagen resp. het Draaisma-archief.

Vormgegeven in pdf onder www.yoga-intervision.com/pdf/familiegeschiedenis.pdf. Uitg. december 2014, Maurik (Nederland); mutatie april 2016; 60 pagina's, 50 afbeeldingen. Engelse versie: 'Three Centuries in a Nutshell', te vinden onder www.yoga-intervision.com/pdf/familyhistory.pdf. Foto's: familiebezit, tenzij anders vermeld.

Copyrights: de auteur. Info: draaisma-gietema@zonnet.nl. Tel.: 0031(0)344694111.

(1) Afbeelding cover: drie fraai versierde kannen, kannen zoals Draaisma-pottenbakkers die maakten. De kan rechts is een Friese bodemvondst uit begin achttiende eeuw. Inclusief Siene Sipkes, onze naamsaannemer - zie afbeelding 2 resp. § 3 - telt de Draaisma-familie vijf generaties pottenbakkers. Onze tak echter verliet met Wijkje Sienes Draaisma (1807 - 1849), die huisonderwijzer werd, al na één generatie de pottenbakkersbranche. Om er twee generaties later, via Jacobus Martinus Draaisma (1872 - 1941), min of meer naar toe terug te keren. Hij werd banketbakker, een beroep dat dicht tegen dat van pottenbakker aan ligt, ook banketbakkers werken immers met ovens, vullen die met eigen maaksels. Foto: met dank aan 'Fries Aardewerk'. Zie ook afb. 5, 8, 10, 11, 12.

DANK

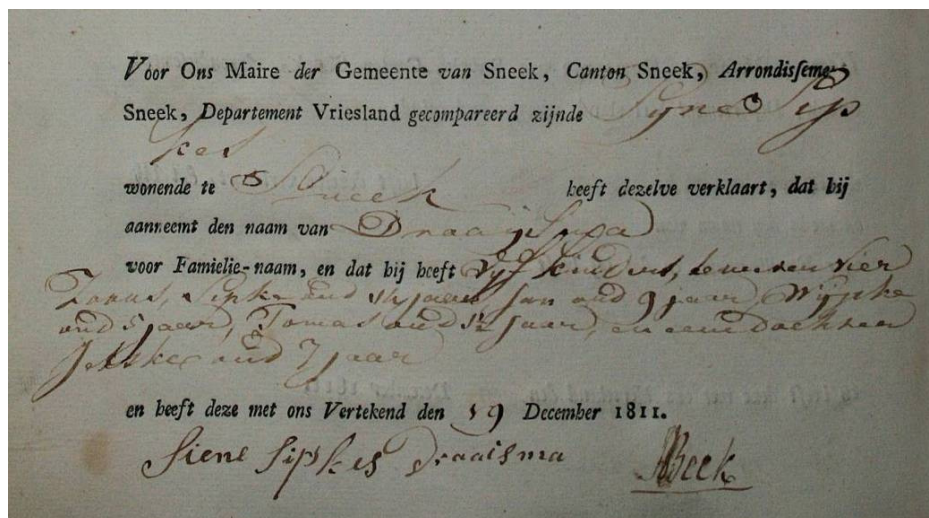
Van onze voorouders dank ik Siene Sipkes als eerste. Hij koos in 1811 onze naam. Dank aan alle Draaisma's na hem. Onder hen Jacobus Draaisma in het bijzonder. In 1881 van Sneek naar Amsterdam gemigreerd, doorstond hij een moeizame tijd. Dank aan alle Draaisma-moeders en dochters voor hun liefdevolle zorg.

Dank aan mijn beide zussen, Tine en Guusta, en Albert, mijn broer, met wie ik samen opgroeide. Jullie oudtantes en oudoom dus. Dank aan Kathelijne en Teun, mijn beide lieve kinderen, voor hun sympathie, Kathelijne en Teun, aan wie ik langs deze weg natuurlijk ook onze familiegeschiedenis vertel. Dank aan hun moeder, jullie grootmoeder van vaderszijde. Dank aan alle huidige Draaisma's voor het geduldig ontvangen van alle Draaisma-berichtjes die ik hen stuurde. Dank aan Hans Maas, voor diens digitale support.

Dank tenslotte aan Lolkje, mijn levenspartner, voor haar feedback en geduld. Zonder haar aanmoediging had ik het Draaisma-verhaal niet geschreven. Als jullie al iemand zouden willen bedanken, doe het dan haar.

Anthony Draaisma

Maurik - December 2014

(2) Akte van naamsaanneming door Siene Sipkes Draaisma, 19 december 1811. Siene noemt zich naar zijn beroep: draaier aan de draaischijf, pottenbakker dus. De ambtenaar schrijft Draaijsma, mogelijk Draaysma. Siene Sipkes zelf schrijft Draaisma. In een akte van later datum ondertekent hij met Draisma. In officiële akten tref je Siene ook wel als Syne aan, en Sipke als Sypke. Nog zestien anderen namen dezelfde naam aan, nu eens geschreven als Draisma, Draaijsma, Draaysma, dan weer als Draaisma. Geen van deze zestien overige Draaisma naamsaannemers, hoe zij hun naam ook schreven, is familie. Ook het beroep van pottenbakker maakt een Draaisma nog geen familie. Voor hoe te checken wie familie is zie § 10. Afbeelding met dank aan Tresoor.

opgedragen aan
Maxime, Vincent, Oscar, Judith

(3) V.l.n.r.: Vincent, Judith, Oscar, Maxime (zomer 2013).

verantwoording

“To know our roots is a gift of life”, het motto dat ‘Driehonderd jaar in een notendop’ begeleidt, wijst er op: we staan in een lange rij van verwanten, zowel genetisch als sociaal. Naast elkaar en na elkaar, ook ná ons, is het een rij die ons en de onzen mede bepaalt. Een rij die we, samen met onze verwanten, binnen onze overige omgeving uiteraard, zélf vorm geven. Het is in het licht daarvan dat ik het kennen van onze familiegeschiedenis zie als weldadig. Weldadig voor onszelf en voor elkaar.

‘Driehonderd jaar in een notendop’ heeft historische, noch sociaal-wetenschappelijke pretenties. Daarvoor zou ik op al die plaatsen die daar om vragen, hebben moeten vermelden op welke genealogische en historische bronnen ik mij baseer, traceerbaar uiteraard via een uitgebreid notenapparaat. Het verhaal, bovendien slechts in familiekring van belang, zou aan leesbaarheid hebben ingeboet.

Desondanks meen ik, mogelijk op een enkele romantisering na, alles wat ik te berde breng te kunnen verantwoorden. Wie een blik slaat op de bijlagen zal daar vertrouwen in hebben. Hopelijk geldt dat vertrouwen ook voor wat ik uit de overlevering memoreer. Ten slotte iets over de stijl: jullie, je, ze, zij, hen, hun, ik, wij, ons, tegenwoordige en verleden tijd, ik gebruik ze door elkaar.

Anthony Draaisma

Maurik - December 2014

INHOUDSOPGAVE

- colofon - dank - opdracht - verantwoording - inhoudsopgave

DEEL 1. FRIESLAND (1705 - 1881)

0. Waar we vandaan komen en waarom we Draaisma heten

1. Stamreeks Draaisma's

2. Sipke Sienes (1705 - 1776), boer te Doniaga

3. Siene Sipkes Draaisma (1765 - 1825), pottenbakker te Sneek

4. Sipke, Johannes en Thomas, Siene Sipkes' pottenbakkers-zonen,

5. Wijkje Sienes Draaisma (1807 - 1849), huisonderwijzer te Sneek

6. Laat je tong eens zien. Nee, je bent niet ziek!

7. Jacobus Draaisma (1831 - 1896), kleermaker te Sneek

DEEL 2. AMSTERDAM (1881 - 1939)

8. Jacobus en zijn gezin verhuizen naar Amsterdam

9. Martinus, Jacobus' jongere broer, maakt kwartier

10. Jumbo, wat doe je nou?

11. Jacobus Martinus Draaisma (1872 - 1941) maakt het waar

12. Het leven neemt een keer

13. Co, Jacobus Martinus' oudste zoon

14. Gerard en Riek, Jacobus Martinus' volgende kinderen

15. Lenie, Jacobus Martinus' jongste dochter

DEEL 3. ARNHEM (1939 - 1962)

16. Staas Draaisma (1910 - 1984), Jacobus Martinus' jongste zoon

17. Van Amsterdam naar Arnhem, via een opmerkelijke tussenstap

18. Staas wordt ook zelf vader, al gaat dat met verdriet gepaard

19. Pendelen tussen de Grote Oord en Burgemeestersplein

20. Een oplossing die werkt

21. Ons Draaisma-verhaal, tot slot, gaat door

EPILOOG

Bijlage 1. Eerste vijf generaties

Bijlage 2. Volgende generaties

Bijlage 3. Draaisma-archief

Bijlage 4. Familierelatie Draaisma - Hagdorn

Bijlage 5. Engelse tekst

Bijlage 6. Draaisma-pottenbakkers

Bijlage 7. De auteur over zijn werk

INHOUDSOPGAVE NAAR PERSONEN PARAGRAAFS- EN STAMBOOMGEWIJS

- voorvaders in vet -

Sipke Sienes (1705 - 1776) --- § 1 / 2

Siene Sipkes (1765 - 1825) --- § 1 / 3 / 4

Sipke Sienes (1797 - 1873) ----- § 4

Johannes Sienes (1802 - 1891) -- § 4

Wijpkje Sienes (1807 - 1849) ---- § 5 / 6 / 7

Thomas Sienes (1810 - 1866) ---- § 4

Jacobus (1831 - 1896) ----- § 7 / 8 / 9

Martinus (1836 - 1912) --- § 9 / 10

Helena Martina (1867 - 1956) --- § 8 / 12

Jacobus Martinus (1872 - 1941)- § 11 / 12

Co (1899 - 1976) ----- § 12 / 13

Gerard (1900 - 1965)----- § 12 / 14

Riek (1907 - 1999) ----- § 12 / 14

Staas (1910 - 1984) ----- § 12 / 16 t/m 20

Lenie (1912 - 1992) ----- § 12 / 15

Martien (1941 - 1941) ----- § 18

Ton (Anthony) (1942) ----- § 18 / 20 / 21

Gerard (1945 - 1945) ----- § 18

Kathelijne (1968) -- § 21

Teun (1970) ----- § 21

Maxime (2001) - § 21 / epiloog

Vincent (2004) -- § 21 / epiloog

Oscar (2006) ----- § 21 / epiloog

Judith (2008) ----- § 21 / epiloog

DEEL 1. FRIESLAND (1705 - 1881)

(4) Gemeentelijke indeling Friesland rond 1800 (bij benadering). Doniaga, met rode stip, maakte deel uit van de toenmalige gemeente Doniawerstal. Afbeelding met dank aan Tresoor.

personen paragraafs- en stamboomgewijs - voorvaders in vet

Sipke Sienes (1705 - 1776) --- § 1 / 2

Siene Sipkes (1765 - 1825) --- § 1 / 3 / 4

Sipke Sienes (1797 - 1873) ----- § 4

Johannes Sienes (1802 - 1891) -- § 4

Wijkje Sienes (1807 - 1849) ---- § 5 / 6 / 7

Thomas Sienes (1810 - 1866) ---- § 4

Jacobus (1831 - 1896) ----- § 7 / 8 / 9

0. Waar we vandaan komen en waarom we Draaisma heten

In 1811 wordt het in Nederland wettelijk verplicht een achternaam te voeren. Siene Sipkes, onze toenmalige voorvader, werkt dan bij een pottenbakkerij in Sneek. Bekwaam pottenbakker als hij is, werkt hij aan de draaischijf. Als draaier, zoals dat binnen de pottenbakkerswereld heet. Gevraagd naar welke naam hij kiest, gaat hij voor 'Draaiman', wat in het Fries 'Draaisma' wordt. Friesland, al spreken ze er ook Nederlands, kent een eigen taal. Noem het geen dialect want dan beledig je ze.

(5) Gerardus Draaisma (1860 - 1934) bij het draaien van een waterfilter in de Groningse terracotta-fabriek. Onze familie telt vijf generaties pottenbakkers. Foto (1919): 'Fries Aardewerk'. Zie ook afb. 1, 8, 10, 11, 12.

En dat terwijl hij Siene Sipkes - Siene, zoon van Sipke - heette. Had hij dát gezegd, hadden we Sipkes geheten. Goed dat hij dat niet deed, Draaisma is een veel mooiere naam, vind ik. Sienes' vader heette trouwens Sipke Sienes, Sipke, zoon van Siene dus. Toen er nog geen achternamen in gebruik waren, voegden de ouders aan de voornaam van hun kinderen de naam van de vader toe, plus een s aan het eind. Als je het dan over de een of ander had, wist de familie, en ook het dorp, om wie het ging.

Sipke en Siene zijn, net als onze achternaam, typisch Friese namen. Sipke en Siene, ze zijn er geboren en getogen. Onze wortels liggen dus in Friesland, een provincie met een eigen cultuur, eigen volksaard ook, koppig als Friezen zouden zijn. Zelf betitelen zij dat uiteraard anders, als doorzettingsvermogen dus. Vragen ze waar jullie vandaan komen, zeg dan, als je het kort wilt houden: we komen uit Friesland, vandaar vertrokken we naar Amsterdam, via Arnhem kwamen we in de Bilt terecht, nu zijn we hier. Waarmee je driehonderd jaar familiegeschiedenis in een notendop hebt verteld.

1. Stamreeks Draaisma's

Laat ik dan ook maar meteen de namen van onze voorvaders onder elkaar zetten. Tot ik bij jullie - ik zet jullie er natuurlijk ook onder - ben aangeland. Dat maakt het lezen van ons verhaal wel zo gemakkelijk. Willen jullie meer over hen weten, raadpleeg dan de bijlagen, en voor details het Draaisma-archief.

Acht voorouders tel ik, vanuit jullie teruggaand in de tijd. Omdat ik van Siene Folkerts te weinig gegevens heb tel ik hem niet mee, vandaar de (0) voor zijn naam. Van Sipke Sienes, geboren in 1705 te Doniaga, in 1776 overleden te Joure, weten we meer. Ons verhaal begint dus bij hem, fier prijkt er een (1) voor zijn naam. Hoewel onze geschiedenis, soortgelijk als bij andere families, natuurlijk veel eerder, zelfs bij Adam en Eva, begon.

(6) Het landschap ziet er nog uit als in de dagen van Sipke Sienes (foto: Jan Dijkstra, Houten).

Vanaf Sipke Sienes tellen we intussen negen generaties. Gerekend vanaf Siene Sipkes, onze naamsaannemer, tellen we er acht. Acht generaties Draaisma's bedoel ik.

0. Siene Folkerts (16?? - 17??)
1. Sipke Sienes (1705 - 1776)
2. Siene Sipkes Draaisma (1765 - 1825)
3. Wijpkje Sienes Draaisma (1807 - 1849)
4. Jacobus Draaisma (1831 - 1896)
5. Jacobus Martinus Draaisma (1872 - 1941)
6. Atanasius Maria Alphonsus Draaisma (1910 - 1984)
7. Antonius Gerardus Jacobus Alphonsus Draaisma (1942)
8. Teun Anton Draaisma (1970)
9. Maxime (2001), Vincent (2004), Oscar (2006), Judith (2008)

2. Sipke Sienes (1705 - 1776), boer te Doniaga

Van Siene Folkerts, Sipke Sienes' vader, weten we alleen dat hij gehuwd was met Wijpkje Poppes. "En dat die Wijpkje een dochter was van Poppe, en die Siene een zoon van Folkert", hoor ik jullie zeggen. Klopt! Jullie hebben duidelijk Friese voorouders, anders had je dit niet zo snel opgepikt. Siene Folkerts moet boer of boerenknecht geweest zijn. We denken dat omdat ook zijn zoon, Sipke Sienes, boer werd en boer werd je niet als je vader niet ook al boer was.

Sipke Sienes (1705 - 1776) boert in Doniaga, een klein boerendorp, gelegen tussen het Tjeukemeer en het Slotermeer. Omdat de geschiedenis van Dunegea, zoals het plaatsje in het Fries heet, uit en te na is beschreven, weten we waar zijn boerderij zich bevond, en dat hij die sinds 1730 pachtte. In de beste jaren kon je op de 32 ha wel zestig koeien weiden. In mindere jaren liet Sipke het laatste stuk van de lange, smalle strook grond, onbegraasd.

(7) Boerderij 'de pleats 9' (stemnr. 5) anno 2014 (foto Google Earth). Voor hoe de boerderij er destijds ongeveer uitzag, overigens nog steeds soortgelijk als thans, zie afb. 43. Zie ook afb. 34.

Op het huidige adres, Wielwei 11, wordt nog steeds geboerd. Naar tevredenheid, al zegt men wel van boeren dat zij nooit tevreden zijn. Toen echter was het een karig bestaan. Sipke en zijn vrouw, Stijntje Everts - zes kinderen hebben zij intussen - kunnen nauwelijks het hoofd boven water houden. Als in 1769 de veepest weer eens toeslaat en er nog maar weinig koeien in de wei rond lopen, waarvan vier op krediet gekocht, geeft Sipke het boerenbestaan op. In 1770 vertrekt het gezin naar Sloten, daarna naar Joure, waar Sipke in 1776 overlijdt.

3. Siene Sipkes Draaisma (1765 - 1825), pottenbakker te Sneek

De kinderen zijn dan nog minderjarig, dus wordt er een voogd benoemd: Heerke Everts, een broer van moeder. Stijntje, al is zij dertig jaar jonger dan haar man, staat er alleen voor. Wanneer zij in 1779 met Minze Gerryts trouwt, staat die haar voortaan terzijde. Zelf krijgen Stijntje en Minze twee zonen: Sjouke en Gerrit, halfbroers van de kinderen uit Stijntjes eerdere huwelijk met Sipke Sienes dus.

Siene Sipkes, de oudste zoon uit Stijntjes huwelijk met Sipke Sienes, is nog geen veertien jaar wanneer Stijntje hertrouwt. Net als de overige kinderen is hij rooms katholiek gedoopt. In 'Statie Op de Heide', een schuilkerk in het vlak bij Doniaga gelegen St. Nicolaasga. In een schuilkerk? Inderdaad! In die tijd was het in Nederland verboden om in het openbaar het katholieke geloof te belijden, dus kerkten katholieken bij iemand thuis, op diens zolder, of op de deel van zijn boerderij.

(8) Pottenbakkerij annex winkel van W.T. Stam aan de Kleine Palen te Sneek. De panden rechts als pottenbakkerij in gebruik sinds 1834, de winkel sinds 1871. Foto met dank aan 'Fries Aardewerk'.

Als vader Sipke eind 1776 overlijdt is Siene elf. Na de lagere school al een half jaar aan het werk, is hij in de leer bij een pottenbakkerij in Joure. Net als zijn twee jongere broers - Folkert Sipkes en Sipke Sipkes - na hem zullen doen. Onbetaald, zoals dat toen ging. Als dat te lang zo blijft, vertrekt hij er. Siene voelt zich thuis in het pottenbakkersvak. Sneek, waar hij belandt, blijkt een prima plaats om je er verder in te bekwamen. Bij de pottenbakkerij van Klaas Postma, aan de Vismarkt, heeft hij het zo naar zijn zin, dat hij er tot vlak voor zijn overlijden werkt. Als Siene dan in 1811 een achternaam moet kiezen, hoeft hij niet lang na te denken. Als bekwaam draaier aan de draaischijf, noemt hij zich Draaisma. We vertelden er al eerder over.

4. Sipke, Johannes en Thomas, Siene Sipkes' pottenbakkers-zonen

Dat Siene op de pottenbakkerij van Klaas Postma, aan de Vismarkt, werkte, dat weten we overigens niet zeker. We reconstrueerden het aan de hand van gegevens waar we wel zeker van zijn, gecombineerd met de gewoonte uit die tijd dat zoons qua werk in de voetsporen van hun vader traden. Getrouwd met Antje Thomas, krijgt Siene zes kinderen. Drie van de vier zoons worden ook pottenbakker. We treffen hen aan bij pottenbakkerij Stam, aan de Kleine Palen, dezelfde Stam die in 1821 de pottenbakkerij van Klaas Postma, aan de Vismarkt, overnam. Van Siene bij de Kleine Palen geen spoor. Conclusie: Siene werkte op de pottenbakkerij aan de Vismarkt.

Ik merk het al, erg overtuigend klinkt mijn redenering niet. Terug dus naar de gewoonte dat zoons, vooral de oudste, hetzelfde beroep als vader kozen. Na wat klassen lagere school ging je met hem mee. Vader vond het fijn dat je hem hielp, moeder trouwens ook, het bracht wat extra geld in het laatje, ten minste als je voldeed en mocht blijven. Ook de bazen kwam het goed uit. Zo konden ze zien wat voor vlees ze in de kuip hadden, en of er pottenbakkersbloed in de jongens school.

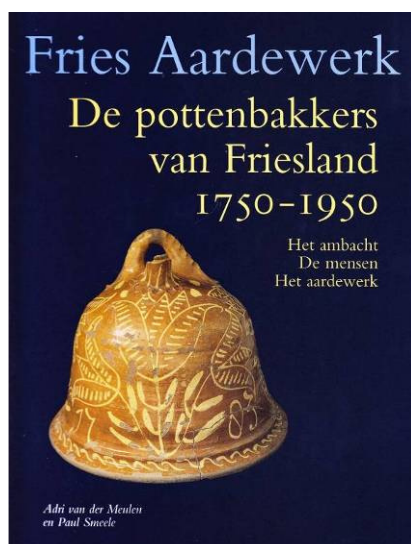

(9) Johannes Sienes Draaisma (1802 - 1891) en Barbara Hendriks Monkel (1802 - 1874) kunnen zich een geschilderd portret veroorloven. Het dateert van vóór de portretfotografie. Voor een foto van hun dochter, Henderika Draaisma (1834 - 1913), jullie betbetovergrootmoeder, zie afb. 35.

En pottenbakkersbloed, dat hadden Siene Sipkes' zonen. Sipke, Johannes en Thomas, alle drie mogen ze blijven. Eenmaal het vak goed onder de knie, vertrekt Sipke naar Franeker, Thomas naar Leeuwarden. Was je een bekwaam pottenbakker, dan kon je overal terecht. Johannes Sienes blijft Stam, zijn eerste werkgever, trouw. In 1875 werkt hij er zestig jaar, waarvan veertig jaar als meesterknecht en baas. Stam vermeldt dat heuglijk feit met trots in de krant.

5. Wijpkje Sienes Draaisma (1807 - 1849), huisonderwijzer te Sneek

Johannes' zoon, Hendrikus Draaisma (1840 - 1924), werkt er zelfs vierenzeventig jaar. 'De oude draaier' wordt hij genoemd. In afb. 12 kunnen jullie hem aan het werk zien. Door het steeds met één voet aanschoppen van de draaischijf liep hij mank. "Net als Blauw, het paard, dat scheef liep door het rondjes draaien in de kleimolen" ... "Het waren uiterst betrouwbare en gewaardeerde meesterknechts", aldus steekt 'Fries Aardewerk', hét standaardwerk over Frieslands pottenbakkers, de loftrompet over hen uit. Geen wonder dat na de eerste twee generaties, nog drie generaties Draaisma het pottenbakkersvak omarmden. Pas toen rond 1950 machinale fabricage hun handwerk verdrongen had, zagen de Draaisma's er geen brood meer in.

(10) Dit boek bezet een ereplaats in het Draaisma-archief. De op de cover afgebeelde vuurstolp is een voorbeeld van wat de Draaisma's zo al maakten. Je dekte er open vuur mee af. Door het luchtgaatje bleef het vuur gloeien en kon je het zo weer oprakelen. Met vuurstolpen pronkte je, ook de pottenbakker die ze maakte. Pottenbakkerskunst in optima forma. Zie ook afb. 1, 5, 8, 11 en 12.

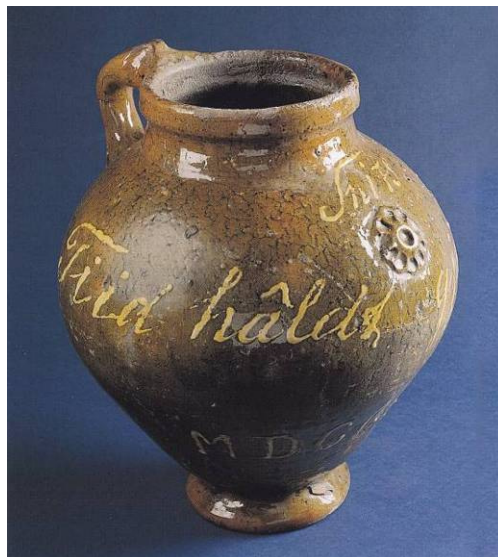
Onze lijn, de Wijpkje-tak, liet het pottenbakkersvak al na de eerste generatie los. Sienes' vierde zoon, Wijpkje (1807 - 1849), jullie betbetbetovergrootvader - Wijpkje spreek je uit als Wiepkje - werd onderwijzer. Hij kon goed leren, mocht doorleren, zoals dat heette. Het inkomen van vader Siene, aangevuld met het geld dat Wijpkjes broers inbrachten, was daar intussen ruim genoeg voor.

Of Wijpkje er echt blij mee was, met de kans die hij kreeg, valt nog te bezien. Onderwijzers verdienden in die tijd niet veel. Wilde je rondkomen dan moest je er van alles bij doen, was je koster, doodgraver, huisschilder, noem maar op. Voor Wijpkje gold dat niet. Als huisonderwijzer gaf hij lager onderwijs aan kinderen op afgelegen boerderijen. Door het vele gereis ontbrak hem voor bijklussen de tijd.

6. Laat je tong eens zien. Nee, je bent niet ziek!

Trui - Geertruida Cornelia Welbergen - Wijpkjes' vrouw, draait ieder dubbeltje drie maal om voor zij het uitgeeft. Als zij die dubbeltjes trouwens heeft. De kosten van paard en koets - een tilbury - waarmee Wijpkje de boerderijen op het platteland afgaat, gaan vóór. Dokterskosten ook, want Wijpkje is vaak ziek. De kinderen weten het al. Als ook zij eens ziek zijn, vraagt moeder: "laat je tong eens zien". Dan kijkt zij, en zegt: "nee, je bent niet ziek". De Draaisma's na haar zullen dat generaties lang blijven doen. Ook wanneer ze tegen dokterskosten verzekerd zijn.

Ondanks zijn karige inkomsten is Wijpkje, we vertelden het al, getrouwd. Zeven kinderen krijgen ze: zes jongens en een meisje, Anastatia. Zij is het vijfde kind in de rij. Liever had Trui al eerder een dochter gehad, liefst zelfs twee. Als steun in het gezin. "Ik heb handen tekort, de tijd vliegt voorbij", merkt zij een beetje klagerig op. "Je hebt het nu eenmaal niet voor het zeggen", voegt zij er berustend aan toe.

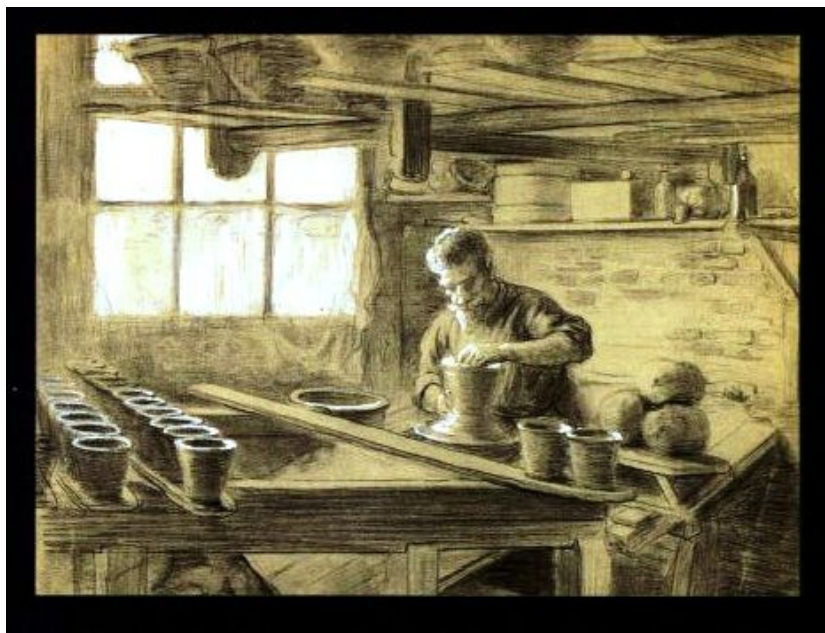
(11) Een kan, tweede helft negentiende eeuw, die in Geertruida's keuken niet had misstaan. Het opschrift luidt: Snits Tiid hâldt gjin skoft. In het Nederlands: de tijd in Sneek houdt geen pauze. Ook deze kan toont welk soort werk de Draaisma's maakten (zie ook afb. 10). Foto: 'Fries Aardewerk'.

Na Siene (1829), vernoemd naar Wijpkjes vader, kwam Jacobus (1831), vernoemd naar Geertruida's vader. Eerste zonen werden destijds naar de vader van de vader vernoemd, tweede zonen naar de vader van de moeder. "Eerste dochters naar de moeder van de moeder, tweede dochters naar de moeder van vader?", hoor ik jullie zeggen. Precies! Jacobus is trouwens geen typisch Friese voornaam meer. Ook om een andere reden is hij binnen onze familiegeschiedenis een sleutelfiguur: net als Martinus, zijn jongere broer, zal hij Friesland voor Amsterdam verruilen.

7. Jacobus Draaisma (1831 - 1896), kleermaker te Sneek

Nog even terug naar Wijpkje, Jacobus' vader. Wijpkje, jullie voelden het vast al aankomen, wordt niet oud. Drieënveertig is hij wanneer hij overlijdt. Net als ooit Stijntje, Wijpkjes grootmoeder, staat ook Trui er nu alleen voor. Met was- en strijkwerk verdient zij er wat bij. Samen met wat de oudsten - Siene, Jacobus en Thomas - nu inbrengen, kan de schuld van het gezin worden afgelost.

Jacobus trouwens heeft het wel gezien: onderwijzer wordt hij niet. Dat leidt maar tot niets, tot armoede, tot ziekte zelfs. Dan maar liever een handwerkvak opgepakt. Zijn eerste baantje is bij een kleermaker in Sneek. Daar leert Jacobus het vak. Hij bekleedt knopen, maakt petten, priesterkleding zelfs. De Draaisma's, we zagen het bij Siene Sipkes al, zijn rooms katholiek, op het vrome af, zeker die van toen. Mogelijk vanwege zijn eerbiedwaardige klandizie, Jacobus al helemaal.

(12) Hendrikus Draaisma (1840 - 1924), de oude draaier, aan de schopschijf bij Stam aan de Kleine Palen te Sneek. Hij draait bloempotten. Tekening Ids Wiersma (1915). Dank aan 'Fries Aardewerk'.

Al beheerst hij nog zo goed zijn vak, in zijn branche is het alom malaise. Misschien had hij toch beter pottenbakker kunnen worden, zoals Hendrik - Hendrikus Draaisma - zijn neef, die was intussen baas bij Stam. Maar daarvoor was het nu te laat ... Tot Martinus, zijn jongere broer, hem op een idee brengt: Amsterdam, zou het daar niet beter zijn? Al in 1867 naar Nederlands grootste stad vertrokken, heeft Martinus als dierenoppasser bij Artis een vaste baan. Hij wil wel kwartiermaker zijn ... Jacobus begint in Amsterdam een nieuw bestaan.

DEEL 2. AMSTERDAM (1881 - 1939)

(13) links Jacobus Martinus' eerste zaak, Bilderdijkstraat 100, Amsterdam, met bovenwoning.
Periode 1904 - 1915. Van de personen op de foto is niet te zien of het Draaisma's zijn. Foto ± 1910.

personen paragraafs- en stamboomgewijs - voorvaders in vet

Jacobus (1831 - 1896) ----- § 7 / 8 / 9

Martinus (1836 - 1912) --- § 9 / 10

Athanasius Johannes (1859 - 1896) ----- § 8

Alida (1862 - 1879) ----- § 8

Wijbranda (1864 - 1931) ----- § 8

Helena Martina (1867 - 1956) ---- § 8 / 12

Jacobus Martinus (1872 - 1941) ----- § 8 / 11 / 12

Co (1899 - 1976) ----- § 13

Gerard (1900 - 1965) ----- § 14

Riek (1907 - 1999) ----- § 14

Staas (1910 - 1984) ----- § 12

Lenie (1912 - 1992) ----- § 15

8. Jacobus en zijn gezin verhuizen naar Amsterdam

Daar was moed voor nodig. Het is april 1881 wanneer Jacobus en zijn vrouw naar Amsterdam verhuizen. Beiden zijn de vijftig dan al gepasseerd. Hun kinderen gaan mee. Ook Athanasius Johannes die inmiddels tweeëntwintig is. Wijbranda, Helena Martina en Jacobus Martinus, jullie betovergrootvader, zijn nog minderjarig, dus meegaan sprak voor hen vanzelf.

Helaas blijken zij niet de enigen die naar Amsterdam migreren. Urbanisatie, de trek vanuit de provincie naar de Randstad, van het platteland naar de stad, leidde ertoe dat steden uit hun voegen groeiden. Precies in de periode dat Jacobus er kwam hadden werkeloosheid en economische crisis in Amsterdam om zich heen geslagen. Voor Jacobus en de zijnen breken er geen betere tijden aan. Temeer niet nu Veronie, zijn vrouw - Fronica Spijkerman Knoop - zeven jaar na haar aankomst in Amsterdam, in 1888 overlijdt. Veronie, jullie oudste Draaisma-achtertante, is naar haar vernoemd.

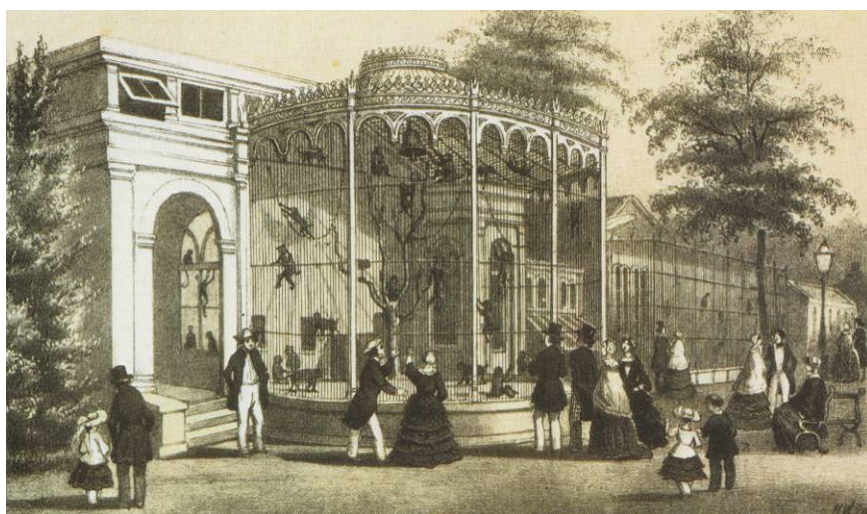
(14) Van 1881 tot 1884 bewoonden Jacobus en zijn gezin een etage op Hoogte Kadijk 36, toen een schamel onderkomen, thans monumentenpand. Foto: Beeldbank Amsterdam. Zie ook afb. 44.

Voor armoede schaamde men zich, naar buiten toe hield je het zo veel mogelijk verborgen. Binnen de familie werd er dan ook niet veel over die moeilijke tijd gesproken. Alleen Jacobus Martinus, jullie betovergrootvader, liet zich wel eens in die richting uit. “Kleermaker, zoals mijn vader, werd ik niet, dat leidde tot niets, daar kwam maar armoede van”, zei hij dan. En inderdaad, arm hadden zij het. Na vier jaar Hoogte Kadijk, hierboven afgebeeld, verhuist Jacobus in de twaalf jaar daarna nog zestien keer, iets wat alleen lieden die niets te makken hebben, overkomt.

9. Martinus, Jacobus' jongere broer, maakt kwartier

Urbanisatie en economische crisis bleven ook wat de woonomstandigheden van de Amsterdamse bevolking betreft niet zonder gevolgen. Niet alleen vanwege gebrek aan woonruimte, ook om woonlasten te besparen trokken families bij elkaar in, woonden gezinnen op een á twee kamertjes. In volksbuurten kwam er - juist in Jacobus' tijd - leegstand zelfs. De huisbaas gaf nieuwe huurders de eerste maanden huur cadeau. Verhuizen bleek te lonen. Achterstallige huur werd wanbetalers, als ze maar verkasten, kwijtgescholden. Zo niet, dan vertrokken zij zelf wel. Uiteraard zonder achterlating van hun nieuwe adres. Daarna begon het verhaal opnieuw ...

Niet alleen voor Jacobus was het een teleurstelling dat zijn verwachtingen niet uitkwamen, ook Martinus, Jacobus' jongere broer, zat er mee. Per slot was hij het die hen had overgehaald naar Amsterdam te komen. Nou ja, zo was het nu ook niet helemaal. Meer dan hun eerste huisvesting regelen had hij niet gedaan. Hij was er bekend, op Hoogte Kadijk, hij had er de eerste jaren na zijn aankomst in Amsterdam, zelf ook gewoond. Er stond een verdieping leeg. Wat aan de krappe kant, maar Jacobus was er tevreden mee. Iets beters kon hij zich niet veroorloven.

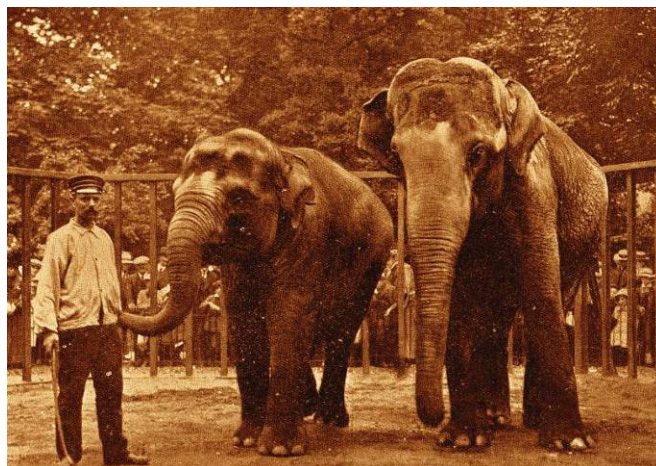
(15) Artis ten tijde van Martinus Draaisma. Afbeelding uit 'Het boek van Artis' (Bruna, 1981).

Zelf woonde hij nu op de Plantage Muidergracht, dichterbij Artis dan Hoogte Kadijk. Vanuit Kadijkseiland moest je een eind om, het water over, voor je bij Artis was. Eerst had hij er als losvast sjouwer gewerkt. Hopen op een vaste baan had hij zijn beste beentje voorgezet ... Dat pakt goed uit: Martinus wordt 'oppasser diergaarde', zoals er in zijn officiële aanstelling staat. Eindelijk - augustus 1876 - heeft hij vast loon en hoeft Rieka niet meer op iedere cent te letten. Dat zij protestants is en hij katholiek, daar trekken zij zich niets van aan.

10. Jumbo, wat doe je nou?

Een huwelijk als dat tussen Martinus en Rieka - Hendrika van Erkelens - heette vroeger een gemengd huwelijk. En daar kwam niets goed van. 'Een protestant en een katholiek op één kussen, daar slaapt de duivel tussen', heette het. Of dat bij Martinus en Rieka het geval was, ik denk het niet. Zes kinderen krijgen ze: vier jongens en twee meisjes. Op aandringen van Rieka voeden zij ze protestants op. Daarmee verschijnt er aan de katholieke Draaisma-boom ook een protestantse tak.

Mochten jullie ooit Draaisma's ontmoeten die zeggen familie te zijn, dan is 'rooms katholiek' dus geen criterium. Ook het beroep van pottenbakker is dat niet. Er waren in de glorie-tijd van de Draaisma's nog drie andere Draaisma-families in Friesland als pottenbakkers actief, geen van alle familie. Vraag kandidaten liever of ze het verhaal 'Jumbo, wat doe je nou?' kennen. Zegt het ze niets, dan is er dikke kans dat ze geen familie zijn, neem dat maar van mij aan.

(16) De dierenoppasser op deze foto zou zomaar Martinus Draaisma kunnen zijn, de grote olifant zomaar Jumbo, ontleend als de foto is aan 'Het Artisboek', door A.F.J. Portielje en S. Abramsz., uitgegeven in 1922, door Thieme, Arnhem-Nijmegen. De oppasser heeft gewacht tot er voldoende kijkers zijn - voldoende voor een aardig footje - voordat hij zijn olifanten kunstjes laat vertonen. Op het moment van de foto diept de kleinste olifant de zakdoek uit zijn broekzak op.

Maar dan moeten jullie het verhaal natuurlijk zelf ook kennen. Luister naar wat Martinus overkwam toen hij op een dag, zonder boe of bah de olifantenkraal binnen liep. Dreigend kwam de grootste van het stel op hem af. Waarop Martinus riep: "Jumbo, wat doe je nou?" Aan die uitroep, in angst geslaakt, herkende de lobbies hem en liep het nog net goed af ... Helaas, ik geef het toe, ook Jumbo is geen betrouwbare toets om te checken wie er familie is. Laat kandidaten voor de zekerheid ook maar onze stamreeks zien. Komen ze er geen voorvader in tegen, dan horen ze niet bij de Draaisma-boom zoals ooit door Siene Sipkes geplant. Zelfs al kennen ze het verhaal.

11. Jacobus Martinus Draaisma (1872 - 1941) maakt het waar

Dat Jacobus Martinus, Jacobus' jongste zoon, familie is, staat buiten kijf. Wie daaraan twijfelt, het valt te checken aan zijn DNA, per slot beheer ik zijn graf. Het bevindt zich in Heemstede, de plaats waar Jacobus Martinus van zijn welverdiende rust geniet. Als bekwaam banketbakker brengt hij menige zaak tot bloei. Begiftigd met een neus voor onroerend goed maakt hij waar wat zijn vader, Jacobus, niet was gegund.

Die welverdiende rust trouwens, daar waagde hij al eerder een poging toe. Eenmaal zijn zaak aan de Jacob Marisstraat verhuurd aan Co, zijn oudste zoon, verhuizen hij en zijn vrouw van Amsterdam naar Vogelenzang. Ze willen er stil gaan leven, zo heette pensioen toen. Wanneer dan de burens er achter komen wat voor heerlijke koekjes hij bakt, kan Jacobus Martinus het niet laten, en wordt de keuken bakkerij.

(17) Jacobus Martinus Draaisma en Barbara Catharina Anna Rolf (1897) (zie ook afb. 48 en 50).

Privé loopt het anders. Aanvankelijk ziet het er daar niet naar uit. In Baje - Barbara Catharina Anna Rolf - treft hij de vrouw van zijn hart. Nu is zij het die Sneek voor Amsterdam verruilt. Haar roepnaam, het haar zo vertrouwde Baje, verandert zij in Bets, een naam die haar voor Amsterdam geschikter lijkt. Vier kinderen komen er, het leven verloopt naar wens. Soms bezwaart haar dat, en denkt zij: als dat maar goed blijft gaan. Als zij dan, 4 november 1912, van haar vijfde kind bevalt, overlijdt zij nog diezelfde maand. Het is alsof zij de broosheid van haar geluk heeft voorvoeld.

12. Het leven neemt een keer

Van de ene dag op de andere neemt het leven een keer. Al wist hij het al wel, pas nu dringt het echt tot Jacobus Martinus door: voorspoed en succes zijn van zo veel méér afhankelijk dan van eigen inzet alleen. Zich zijn verlies realiserend vraagt hij zich af hoe het nu verder moet met zijn nog zo jonge gezin. Gelukkig schiet zijn zus hem te hulp, Helena Martina, een schat van een vrouw, zoals jullie in afb. 37 kunnen zien.

Al was tante Lena nog ongehuwd, een blijvende oplossing is het niet. Weduwnaars met jonge kinderen hertrouwden. Zo ook Jacobus Martinus. Hoewel met goede moed begonnen klikt het tussen de drie oudsten en hun nieuwe moeder niet zo. Johanna Antonia Kramer, zoals zij voluit heet, tot aan haar huwelijk hoofd van een naaiatelier, oogt wat streng. Het is vooral Staas, jullie overgrootvader, vierde in de rij, die daar onder lijdt. Johanna voor zijn echte moeder aanzien, is hij om haar liefde verlegen.

(18) Foto uit 1920, vlak voordat Staas naar kostschool ging. V.l.n.r.: Staas, Jacobus Martinus, moe Kramer, Lenie, Riek, Gerard, Co. De opstelling geeft de verhoudingen weer die er toen binnen het gezin golden. Vijftig jaar later zal Staas, naar deze foto, een eigen impressie schilderen. Zie afb. 32.

Als hij - Staas is zeven - haar een verjaardagscadeautje geeft, een eigen boekje, zegt Johanna schamper dat het beduimeld is. Overstuur als hij is, vertellen de ouders dat zij zijn eigen moeder niet is, wat hem nog verdrietiger maakt. En boos, dat hem dat niet eerder was verteld ... Lenie, de jongste, weet niet beter. Voor haar is Johanna haar moeder, voor Johanna net zo. De ouders laten het maar zo. Zodra Lenie wat groter is, zal Johanna haar zélf vertellen dat zij haar *tweede* moeder is.

13. Co, Jacobus Martinus' oudste zoon

Intussen ben ik met onze familiegeschiedenis aardig dicht bij jullie in de buurt. Tussen Jacobus Martinus' kinderen en jullie, zit maar honderd jaar, vandaar dat ik nu aandacht voor hen vraag. Ik doe dat graag. Ze waren aardig voor hun neefje, voor mij dus. Ik begin met Co, Jacobus Martinus' oudste zoon, voluit: Jacobus Martinus Draaisma (1899 - 1976), nog net in de negentiende eeuw geboren. Niet alleen kreeg hij dezelfde namen als zijn vader, ook hij werd banketbakker. Met eigen zaken, eerst in Amsterdam, later in Heemstede, op de Binnenweg, in een van de panden van het dubbele zakenpand, dat zijn vader daar, nog niet zo lang geleden, zelf had gebouwd.

(19) Interieur banketbakkerij Co Draaisma, Rijnstraat 23 te Amsterdam, rond 1950. V.l.n.r.: Co, Veronie, zijn oudste dochter, en de winkeljuffrouwen Sita en Ansje. Zie ook afb. 18 en 38.

Voorzien van een indrukwekkend lage stem, oogde Co wat streng. Maar dat was schijn. Legde hij zijn sigaar neer dan wisten we wat er volgen zou: prachtig pianospel. Op feestjes - vaak waren die bij ons in Arnhem - begeleidde hij de gezelschapszang. Ook Co's vrouw, Agaath - Agatha Juliana Petronella Frehe - op het eerste gezicht wellicht wat vormelijk, was een lief en hartelijk mens.

Zij, Co en Agaath, waren het die - naast jullie overgrootvader, Staas - binnen onze tak voor Draaisma-naamdragers zorgden. Kijk maar eens naar bijlage 2. Dan zie je dat jullie achterachterneven zijn van Ruud, Coen, Tim en Bart. En dat Eveline, Cas, Femy, Anouk en Mark achterachterachterneven/nichten zijn. Zij, de Co's zullen we maar zeggen, bleven in de Bollenstreek. Ooit schrijven zij wellicht hun eigen deel 3, dat dan niet in Arnhem speelt, zoals dat van Co's broer Staas, dat van ons dus, maar dáár.

14. Gerard en Riek, Jacobus Martinus' volgende kinderen

Veel naamdragers zijn er overigens niet, niet-naamdragers wat meer. Daarvoor zorgt Riek - Hendrika Veronica Draaisma (1907 - 1999) - Jacobus Martinus' oudste dochter, de derde in de rij. Gehuwd met Gerard Teeuwen, krijgt zij vijf meisjes. Die heten geen Draaisma meer, maar dragen hun vaders achternaam. Hun kinderen, en die van hen, natuurlijk ook. Nu is dat anders en bestaat er keuzevrijheid wat achternamen betreft. Uiteraard zijn ook zij familie. Daarom vermeld ik hen in bijlage 2 onder 7.5 t/m 7.9.

Al hadden zij een druk gezin, in Heemstede was je altijd welkom. Vanwege hun bloeiende kolen- en oliehandel, en hun mooie huis aan de deftige Heemsteedse Dreef, keken we wel wat tegen hen op. Onzin. Je was nog niet binnen of de heer des huizes tapte de ene mop na de andere. Aan tafel werd meer gelachen dan gegeten.

(20) Gerard Teeuwen en Riek Draaisma met Barbara, hun oudste dochter (foto 1932).

(21) Gerardus George Draaisma (1900 - 1965) (foto 1960).

Ook Gerard - Gerardus George Draaisma (1900 - 1965), Jacobus Martinus' tweede zoon - stapt in het banketbakkersvak, zij het niet voor lang. Hij trouwt met Rie Bos, en gaat helpen in de slagerij van haar ouders. Tot hij, en ook Rie - het echtpaar blijft kinderloos - wat huisjes erven en de huuropbrengst voor hen voldoende is. Zij wonen in de Jacob Marisstraat, dezelfde straat als waar vader Jacobus Martinus ooit een banketbakkerij begon. Beneden wonen een broer en zus van Rie, beiden ongetrouwd. Het viertal kan goed met elkaar opschieten, al overlopen ze elkaar niet.

We leren oom Gerard kennen als een opgewekte, geestige man. Zijn bidprentje voegt er 'zorgelijk en vroom' aan toe. Het zorgelijke herkennen we niet, het vrome wel: hij kopieert beroemde schilderijen, allemaal van Maria met Kind.

15. Lenie, Jacobus Martinus' jongste dochter

Ook Lenie - Helena Maria Draaisma (1912 - 1992), Jacobus Martinus' jongste dochter, vernoemd naar tante Lena, Jacobus Martinus' jongste zus - was vroom. Dat zij lid was van de Derde Orde van de H. Franciscus - een lekenorde waarvan de leden in de geest van de heilige Franciscus proberen te leven - bleek pas na haar overlijden.

(22 Lenie Draaisma (1991))

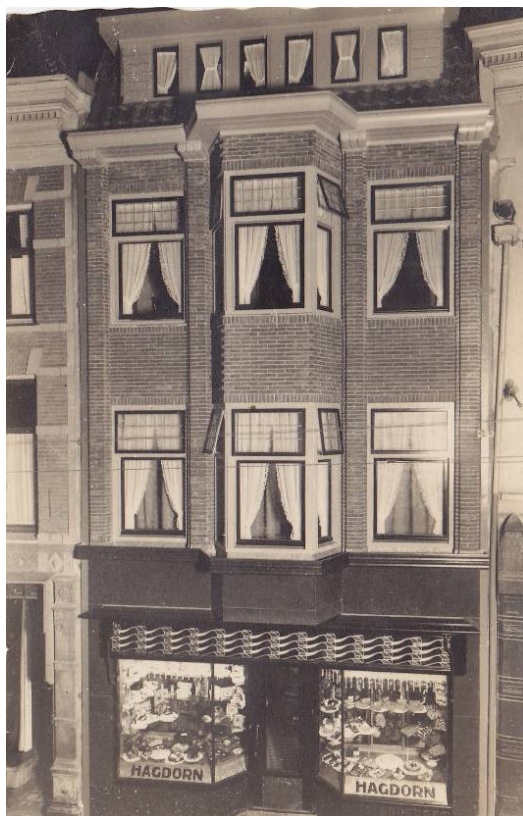
Geen wonder. "Bidden doe je in stilte, offertjes brengen, daar spreek je niet over", houdt vader, zelf ook lid van de orde, haar voor. "Als je gezondheid dat toelaat, ten minste". Bij Lenie houdt die niet over. De eerste jaren van haar volwassen leven blijft zij thuis. Tot zij aan de Marnixstraat in Amsterdam, een eigen pension begint.

*Kluizenaar gerien, die gelooft in de
wederopstanding. Hij hoopt er op door
volkomen eenzaam en in ontbering te leven
een maal op aarde terug te keren als een
Heilige Roe. Hij was heel vies, had
hele lange haren, en droeg alleen maar
een heel klein doekje. Anders niet.*

(23) Passage uit verslag van Tante Lenie's reis naar de Oriënt, eind 1964.

Lenie kan met weinig toe. De waan van de dag laat zij aan zich voorbij gaan. Met reizen echter is zij haar tijd vooruit, ook de mijne, want zelfs India doet zij aan. Graag vertelt zij over de Draaisma-geschiedenis. Hartelijk en gezellig, is zij voor familie-feestjes altijd voor in. Vlak voor haar dood, alsof zij het voelde aankomen, geeft zij zélf een groot feest. De hele familie is van de partij, sketches en zang, zij geniet er van. Op afbeelding 39 zie je haar temidden van haar neven en nichten stralen.

DEEL 3. ARNHEM (1939 - 1962)

(24) Banketbakkerij Hagdorn, Grote Oord 14, Arnhem.

personen paragraafs- en stamboomgewijs - voorvaders in vet

Staas (Fons) (1910 - 1984) ----- § 12 resp. 16 t/m 20

Martien (1941 - 1941) ----- § 18

Ton (Anthony) (1942) ----- § 18 / 20 / 21

Gerard (1945 - 1945) ----- § 18

Kathelijne (1968) -- § 21

Teun (1970) ----- § 21

Maxime (2001) ---- § 21 / epiloog

Vincent (2004) ----- § 21 / epiloog

Oscar (2006) ----- § 21 / epiloog

Judith (2008) ----- § 21 / epiloog

16. Staas (1910 - 1984), Jacobus Martinus' jongste zoon

Tussen Staas, jullie overgrootvader - Atanasius Alphonsus Maria Draaisma (1910 - 1984) - en zijn broers, zit tien jaar, dus trekt hij de eerste jaren met zijn zusjes op. Vooral met Lenie. Als het te druk is in de zaak brengt moe Kramer hen naar tante Lena, vaders jongste zus, om er te spelen. Eenmaal op de lagere school loopt Staas in het gezin wat verloren rond, vader weet niet goed raad met het dromerige joch. Wellicht is kostschool een betere plek voor hem. Vanwege zijn bewondering voor Franciscus kiest Jacobus Martinus voor een pensionaat van Broeders Franciscanen.

(25) Staas (1926).

Al ligt Kerkrade aan de andere kant van Nederland en slaat heimwee soms toe, Staas heeft het in Bleijerheide naar zijn zin. De broeders zien hoe muzikaal hij is. Een van hen speelt viool en geeft hem les. Na vier jaar Bleijerheide - de school biedt slechts twee jaar vervolgonderwijs - weer terug in Amsterdam, stapt ook Staas in het banketbakkersvak. Veertien jaar is hij wanneer hij als leerling begint. Bij Co, zijn oudste broer, in de zaak aan de Jacob Marisstraat, die Co van zijn vader huurt. Die is intussen in Amstelveen een nieuwe zaak begonnen.

De viool blijft trekken, intussen de piano ook. Voor beide instrumenten mag Staas op les. Het werk lijdt er onder, met broer Co als zijn baas vlot het niet zo. Kortom, Staas wil in de muziek. Na lang soebatten gaat vader overstag. Staas doet auditie bij het Utrechts Conservatorium en wordt toegelaten. Helaas krabbelt vader, verrast door dit positieve resultaat, terug. "Je kunt er geen droog brood mee verdienen, met muziek", zegt hij.

17. Van Amsterdam naar Arnhem, via een opmerkelijke tussenstap

Tot zijn drieëntwintigste blijft Staas als banketbakker werkzaam. Zijn tijd bij de broeders heeft zijn sporen achtergelaten. Had hij destijds heimwee naar huis, nu heeft hij, al idealiserend, heimwee naar de devotie van de broeders, hun onderlinge kameraadschap ook. Als Franciscaner broeder keert Staas naar Kerkrade, naar Bleijerheide, terug. Hij werkt er op de boekbinderij van het klooster, wanneer het zijn beurt is surveilleert hij op het pensionaat waar hij ooit, nog niet zo lang geleden, zelf op zat. Musiceren krijgt nu volop kans: Staas wordt muziekbroeder, hij begeleidt zijn medebroeders bij hun zang, ook op orgelspel legt hij zich toe.

Vier jaar blijft hij er, lang genoeg om te weten dat hij uiteindelijk toch geen roeping heeft. Weer terug in Amsterdam pakt Staas zijn oude vak weer op. Hij woont op kamers nu. Tot hij in het banketbakkersvakblad een advertentie leest: een weduwe uit Arnhem vraagt voor haar zaak een eerste bediende. Hij krijgt de baan, verhuist naar Arnhem, vindt er een kamer, vlakbij haar zaak. Eind oktober 1939 is het dan.

(26) V.l.n.r.: Tine, Guusta, Lien Hagdorn-Rutgers, Albert (foto 1939).

Na het overlijden van Guus, haar man, staat Lien - Alijda Maria Elbertha Rutgers - jullie overgrootmoeder, er alleen voor. Guus' drukkbeklante zaak, banketbakkerij Hagdorn, aan de Grote Oord, hartje stad - Arnhem is dan nog een betrekkelijk rijke stad, waar nogal wat gepensioneerden wonen - vraagt haar aandacht. Ook haar kinderen - Tine, Albert en Guusta - doen dat. Tussen de bedrijven door valt haar oog op Staas, en dat van hem op haar ... Maart 1940 trouwen zij. Met verve pakt Staas zijn rol als vader op. Hij bezwijkt ook voor hen.

18. Staas wordt ook zelf vader al gaat dat met verdriet gepaard

Zoals mensen vaker doen bij een keerpunt in hun leven, ook Staas noemt zich nu anders. Voortaan heet hij Fons, naar Alphonsus, zijn tweede naam. Terugdenkend aan thuis neemt Staas - wij blijven hem bij zijn eerste naam noemen - zich voor een echte vader voor de kinderen te zijn. Temeer nu hij ook zélf vader wordt. Zijn vreugde is helaas van korte duur. Geboren op 24 mei 1941, overlijdt Martientje, vernoemd naar grootvader, Jacobus Martinus, vier maanden later, geheel onverwacht.

(27) Huwelijksfoto Staas (Fons) en Lien (13 maart 1940).

Op 3 juli 1942 wordt opnieuw een zoon geboren. Ik dus. Trots laat Staas zich met de baby op zijn arm fotograferen, kijk maar eens naar afbeelding 40. Al ligt er vanwege Martientje wel een schaduw over hun vreugde, een schaduw die ook te maken heeft met de oorlogstijd. Vlak achter de zaak woont NSB-er Hollaar, door de Duitsers als locoburgemeester aangesteld. Hij houdt ons in de gaten, het is 'op eieren lopen' voor Lien en Staas. Ze zouden eens grondstoffen hebben, als boter, en eieren inderdaad, die je niet mocht hebben, althans niet in de hoeveelheid, nodig voor de bakkerij.

September 1944 worden de inwoners van Arnhem door de Duitse bezetters gesommeerd te evacueren. Lien, Staas en de kinderen, vinden in Laren onderdak. Lien, opnieuw in verwachting, voorvoelt dat het niet gemakkelijk gaat worden. Het Hilversumse Diakonessenziekenhuis, waar zij zich voor de aanstaande bevalling meldt, heeft geen plaats. Liens voorgevoel blijkt juist: Gerardje, op 2 februari 1945 geboren, overlijdt op 4 maart 1945, nauwelijks een maand oud.

19. Pendelen tussen de Grote Oord en Burgemeestersplein

Zomer 1945 keren Staas, Lien en de kinderen, net als alle overige inwoners van de stad, weer naar Arnhem terug. Het leven herneemt zijn gewone gang, voor zover mogelijk althans. Weer aan het werk als voorheen, botert het allengs minder goed tussen Staas en de chef in de bakkerij. Wanneer het tussen hen tot een botsing komt, trekt Staas zich terug. De situatie vraagt om een oplossing. “Wie is er nu eigenlijk de baas in de bakkerij, hij of Staas”, vraagt de chef zich af, wanneer Staas zich er nog af en toe laat zien. Het bovenhuis is te klein om er ook overdag de hele dag te zijn.

(28) De chef, oom Baars voor mij. Staas en hij leerden elkaar waarderen.

De oplossing wordt gevonden onderaan de Sweerts de Landasstraat, op de hoek van de Amsterdamseweg, vlakbij de Siepse Poort - de doorgang onder het spoor - waar Staas begin 1950 een zolderverdieping huurt. Vlak bij de zaak, aan de Grote Oord, uitlopend op de Jansstraat - de meeste Arnhemmers noemen ook het kleine stukje straat dat de Grote Oord is, gemakshalve, Jansstraat - loop je er in tien minuten naar toe, wat Staas de eerste jaren dagelijks meerdere keren doet.

Een beetje behelpen blijft het wel. Tot zich eind 1955, even verderop, een heuse woning aandient. Weliswaar deels verhuurd wordt Staas er de hoofdbewoner van. Sousterrein, gelijkvloers en zolder, ruimte te over. Omdat de naam van de straat: Burgemeestersplein, een hele mondvul is, noemen we vaders adres: BP. Zaak en bovenhuis, waar we - Tine, Guusta, Albert en ik - opgroeien, heten naar de naam van de straat: Grote Oord. Zoals in menig middenstandsgesin woont ook bij ons, als hulp van moeder, een tante in. Althans voor ons is zij dat.

20. Een oplossing die werkt

Dat hij tegelijk ook elders woont, doet aan zijn taak in het gezin niets af, aldus houdt Staas zich voor. En zo gaat het ook. Tussen Ton en de kinderen uit Liens eerdere huwelijk: Tine, Albert, en Guusta, maakt hij geen onderscheid. Ook Ton woont bij moeder boven de zaak. Hij volgt een wat intellectueler pad, gaat naar het gym, meehelpen in de zaak hoeft hij niet. Moeder houdt Ton bij vader - naar haar zin soms wat al te streng voor hem - uit de wind, stopt hem extra zakgeld toe.

(29) Huiskamer Grote Oord: Albert, Guusta, Lien met Ton, Staas, Tine (1943) (zie ook afb. 47).

Al lijkt het voor de buitenwereld alsof zij uit elkaar zijn, al loopt Staas' gevoel van eigenwaarde een deuk op - in de na-oorlogse tijd een man die niet werkt, zijn vrouw bovendien wél, dat kon natuurlijk niet - de oplossing werkt. Lien blijkt een echte zakenvrouw, vlak om de hoek begint zij een automatiek. De winkel is bij Guusta, haar jongste dochter, in goede handen. De vrije tijd die Staas nu heeft, vult hij zinvol in. De opleiding aan de Arnhemse Kunstacademie die hij volgt, vormt een gedegen basis voor zijn schilderkunst. Zijn kloostertijd komt hem nu goed van pas: Staas wordt organist van de RK Eusebiuskerk. Bij tijd en wijle geeft hij pianoles.

Ook Tine, Albert en Guusta maken het goed: Albert - wat zijn ogen zien maken zijn handen - wordt banketbakker, Guusta staat met plezier in de winkel, Tine kiest voor maatschappelijk werk. Alle drie wonen intussen zelfstandig. Nu - we schrijven begin zestiger jaren - de zaak geheel op Albert en Guusta drijft, verruimt ook Lien de Grote Oord, nu definitief, voor het Burgemeestersplein. Staas en Lien beleven daar nog vele gelukkige jaren samen. Tot Staas in 1984 onverwacht overlijdt. Lien woont er vanaf dan nog lang zelfstandig, tot ook zij, eind 1998, na een welbesteed leven overlijdt.

21. Ons Draaisma-verhaal, tot slot, gaat door

Met de overname van de zaak door Albert en Guusta houdt het bovenhuis aan de Grote Oord als woonhuis op te bestaan. Ook Ton, in 1962 voor zijn studie naar Nijmegen vertrokken, is het huis nu uit. Zoals de periode Friesland eindigde met Jacobus' vertrek naar Amsterdam, zoals de periode Amsterdam eindigde met Staas' vertrek naar Arnhem, zo eindigt nu de periode Arnhem ... daarmee ook ons verhaal.

Wat, tot slot, nog te vertellen over mijzelf, over Kathelijne, over Teun en Mariam, over jullie ook? Na Arnhem resp. de Bilt waaierden we uit, naar Utrecht, naar Londen en Frankrijk zelfs. Wat jullie daarover niet zelf al weten lijkt me niet de moeite van het weten waard. Mochten jullie daar anders over denken, jullie zijn welkom, vast en zeker ook bij Kathelijne en Teun en hun moeder, jullie grootmoeder van vaderszijde dus. Bovendien is er ook nog het Draaisma-archief dat te raadplegen valt.

(30) Grootmoeder Lien met Teun

(31) Grootvader Staas met Kathelijne

(zomer 1971, Burgemeestersplein te Arnhem)

Wat weemoedig kijkend naar de foto's van Staas - voor mij bleef hij Staas - en Lien, met elk een kleinkind op hun schoot, foto's van zo'n vijfenveertig jaar geleden, besef ik dat jullie, op jullie beurt, ooit naar oude foto's zullen kijken. Foto's van Teun en Mariam, met *jullie* kinderen op hun schoot. Althans ik hoop het.

Niet alleen jullie zetten ons verhaal voort, ook de Co's uit § 13 doen dat. En Kathelijne en Ben, en Teun en Mariam, uiteraard. Het is een voorrecht te kunnen zeggen: ons verhaal gaat door, daar zorgen jullie voor!

Grootvader Anthony Draaisma

Maurik - December 2014

EPILOOG

Terug nu naar het begin van ons verhaal. Gevraagd naar waar jullie vandaan komen legde ik jullie iets in de mond als: we komen uit Friesland, vandaar vertrokken we naar Amsterdam, via Arnhem kwamen we in de Bilt terecht, en nu zijn we hier ... Dat was natuurlijk veel te kort door de bocht, voor driehonderd jaar familiegeschiedenis een veel te kleine notendop. Vandaar het verhaal dat nu achter ons ligt. Vandaar ook deze epiloog.

Terugkijkend denk ik dat in onze familiegeschiedenis méér lijn te bespeuren valt. Een lijn die 'het nu' van de huidige Draaisma's begrijpelijk maakt. Geworteld in Friesland, een provincie met een eigen cultuur, een eigen volksaard ook - denk aan de Friese koppigheid - verruilden we ons boerenbestaan voor beroepen van ambachtelijke aard. Armoede leidde er toe dat we naar Amsterdam migreerden.

(32) Schilderij Staas Draaisma. Naar de gezinsfoto van afbeelding 18.

Van provinciaals werden we stads, welvarender ook. Muziek, kunst en cultuur kregen de ruimte. Ons beroep werd intellectueler van aard, onze levensbeschouwelijke oriëntatie verschoof van katholiek naar humanistisch, onze identiteit van nationaal richting globaal, van westers - via het Oosten - richting multicultureel.

Als antwoord op de vraag waar we vandaan komen lijkt dit er al meer op, Draaisma-specifiek is het daarmee nog niet. Onze geschiedenis, aldus getypeerd, is er een die we met vele andere families delen, weerspiegeling als zij is van drie eeuwen verschuivend perspectief. Hoe kan het dan, zo vraag ik mij af, dat menige Draaisma onder ons 'typisch een Draaisma' is? Waaraan herkennen we hem of haar? Welke mix aan sociale en genetische componenten speelt er in mee?

Het eerste wat bij mij op komt is de frequentie waarmee de Draaisma's verkasten: Jacobus vijftientig keer, Jacobus Martinus vaker nog, Staas en ik elk twintig keer. Een frequentie die wijst op een woelige levensloop, op een hart dat onrustig klopt, onrustig juist *vanwege* haar verlangen naar een vaste plek ... En zo is er meer.

Hoewel ik dus de neiging heb verder uit te pluizen wat een Draaisma tot een 'typische Draaisma' maakt, laat ik het antwoord daarop liever aan jullie, de jongste generatie, over. Onze tijd is geweest, nou ja, bijna dan. Aan de hand van de Draaisma's die je kent, met behulp van ons verhaal, met wat zelfkennis ook, komen jullie vast een eind.

(33) ... aan de hand van de Draaisma's die je kent ...

Lieve Maxime, Vincent, Oscar, Judith, tot slot nog eens aandacht voor het motto op de cover van ons verhaal. De families waar wij deel van uitmaken dienen door ons gekend te zijn, in hun wel en wee herkend, wil hen recht worden gedaan. Het is vanuit dat eerbetoon dat ons onze eigen plaats toekomt. Zonder gebukt te gaan onder lasten, zwaar juist omdat zij ons onbekend zijn, wat wij ontvingen als het onze omarmend, verruimt zich onze kring van verwanten dan als vanzelf.

Het motto op de cover zegt hoe bevoorrecht je bent wanneer je je roots kent. Des te meer is dat het geval wanneer die roots *zeven* generaties terug gaan, zoals wel wordt gezegd. Nu jullie roots op *acht* generaties betrekking hebben, reken ik op jullie bijval. Tel daarbij op wat je weet, nog zult horen, over jullie moeders familiegeschiedenis, en jullie weten je dubbel bevoorrecht.

Grootvader Anthony Draaisma

Maurik - December 2014

BIJLAGE 1. EERSTE GENERATIES

0. Siene Folkerts (16.. - 17..) oo Wijkje Poppes

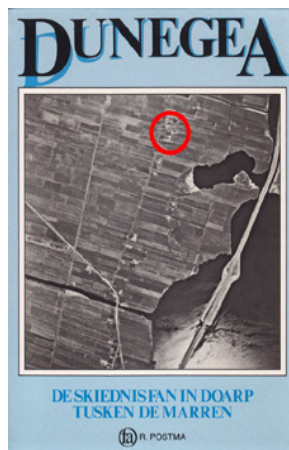
- Sipke Sienes (1705 - 1776) **volgt 1**

1. Sipke Sienes (1705 - 1776)

oo

Stijntje Everts (1737 - 18..)

- Walburga Sipkes (1763 -) (vermoedelijk in zelfde jaar †)
- **Siene Sipkes (1765 - 1825) volgt 2**
- Evert Sipkes (1767 -) (vermoedelijk in zelfde jaar †)
- Jesel Sipkes (1769 -) (vermoedelijk in zelfde jaar †)
- Folkert Sipkes (1773 - 1810) oo Marijke Jacobs van Kiesveld
- Sipke Sipkes (1776 - 1844) oo Aukje Jans Prins

(34) Net als 'Fries Aardewerk' (afb. 10) bezet dit boek een ereplaats in het Draaisma-archief. Rood omcirkeld 'Dunegea 9', waar Sipke Sienes van 1730 tot 1770 boerde. Zie § 2 resp. afb. 7 en 43.

2. Siene Sipkes Draaisma (1765 - 1825)

oo

Antje Thomas (1772 - 1843)

- Sipke Sienes Draaisma (1797 - 1873)
- Thomas Sienes Draaisma (1799 -) (op jeugdige leeftijd †)
- **Johannes Sienes Draaisma (1802 - 1891) volgt 3.3**
- Jetske Sienes Draaisma (1804 - 1826)
- **Wijkje Sienes Draaisma (1807 - 1849) volgt 3.5**
- Thomas Sienes Draaisma (1810 - 1866)

3.3. Johannes Sienes Draaisma (1802 - 1891) (*)

oo

Barbara Hendriks Monkel (1802 - 1874)

- zeven kinderen, w.o. als vijfde:
- Henderika Draaisma (1834 - 1913) (volgt hieronder)

- Henderika Draaisma (1834 - 1913)

oo

Gerrit Hendrikus Rolf (1832 - 1900)

- 7 kinderen, w.o. als vijfde:
- **Barbara Catharina Anna Rolf (1873 - 1912) volgt 5.5**

(35) Henderika Rolf-Draaisma, de moeder van Barbara Catharina Anna Rolf, echtgenote van Jacobus Martinus Draaisma (zij waren achterneef en achternicht). Voor een foto van het echtpaar Johannes Sienes Draaisma - Barbara Hendriks Monkel, zie afb. 9.

3.5. Wijkje Sienes Draaisma (1807 - 1849)

oo

Geertruida Cornelia Welbergen (1802 - 1877)

- Syne Wijkjes Draaisma (1829 - 1902) oo Anke Wilbers
- **Jacobus Draaisma (1831 - 1896) volgt 4.2**
- Thomas Wijkjes Draaisma (1833 - 1907) oo Anne Dijkstra
- Martinus Draaisma (1836 - 1912) oo Hendrika van Erkelens
- Anastatia Draaisma (1838 - 1897) oo Johannes Doodkorte
- Folkert Draaisma (1840 -)
- Folquinus Draaisma (1841 - 1842)

(*) 3.3 is in dit overzicht opgenomen vanwege de verwantschap tussen Jacobus Martinus Draaisma (5.5) en diens echtgenote, Barbara Catharina Anna Rolf. Zij waren achterneef-achternicht. Zie ook de foto's van het echtpaar Draaisma-Monkel (afb. 9).

4.2. Jacobus Draaisma (1831 - 1896)

oo

Fronica Spijkerman Knoop (1831 - 1888)

- Athanasius Johannes Draaisma (1859 - 1896) (*)
- Alida Draaisma (1862 - 1879) (*)
- Wijbranda Draaisma (1864 - 1931) oo Petrus Tijssen (*)
- Helena Martina Draaisma (1867 - 1956) oo Franciscus Killing (*)
- **Jacobus Martinus Draaisma (1872 - 1941) volgt 5.5**

- (36) Athanasius Johannes Draaisma (1859 - 1896), Jacobus Martinus' oudste broer, door een valpartij op het ijs invalide geraakt, reden waarom vele Draaisma's sindsdien het ijs vermeden.
- (37) Helena Martina Draaisma (1867 - 1956) schoot het gezin van Jacobus Martinus te hulp. Zij was voor de kinderen wat binnen de psychologie bekend staat als 'belangrijke ander'. Zie ook § 12.

5.5. Jacobus Martinus Draaisma (1872 - 1941)

oo

Barbara Catharina Anna Rolf (1873 - 1912) (zie 3.3)

- **Jacobus Martinus Draaisma (1899 - 1976) volgt 6.1**
- **Gerard George Draaisma (1900 - 1965) volgt 6.2**
- **Hendrika Veronica Maria Draaisma (1907 - 1999) volgt 6.3**
- **Atanasius Alphonsus Maria Draaisma (1910 - 1984) volgt 6.4**
- **Helena Maria Draaisma (1912 - 1992) volgt 6.5**

(*) Wijbranda kreeg drie kinderen en een kleinkind. Deze laatste bleef kinderloos. Athanasius en Alida bleven ongehuwd. Helena Martina, op latere leeftijd gehuwd met Killing, bleef kinderloos.

BIJLAGE 2. VOLGENDE GENERATIES

6.1. Jacobus Martinus Draaisma (Co) (1899 - 1976)

oo

Agatha Juliana Petronella Frehe (Agaath) (1900 - 1993)

(38) Co Draaisma (zie ook afb. 18 en 19).

7.1. Jacques Draaisma (1925 - 2012) oo Els Ubink (1930)

8.1. Hubèrt Draaisma (1957 - 2009)

8.2. Ruud Draaisma (1959) oo Manon Stiemer (1963)

9.1. Eveline (1991) 9.2. Cas (1994)

7.2. Veronie Draaisma (1931) oo Ben Faassen (1924 - 1969)

8.3. kinderen / kleinkinderen Faassen

7.3. Gerard Draaisma (1936) oo Marijke van Heusden (1945)

8.4. Coen Draaisma (1966) oo Manuela de Keijzer (1970)

8.5. Tim Draaisma (1970) oo Nicolle Hoogerdijk (1968)

8.6. Bart Draaisma (1972) oo Pascal van Schie (1974)

9.3. Femy (2000) 9.4. Anouk (2003) 9.5. Mark (2007)

7.4. Juul Draaisma (1944 - 2014) oo Ad de Wit (1942)

8.7. kind / kleinkinderen de Wit

6.2. Gerard George Draaisma (Gerard) (1900 - 1965)

oo

Maria Catharina Bos (Rie) (1904 - 1987)

(39) Tante Lenie (bovenste rij, derde van links) met neven en nichten (23 nov. 1991). Zie § 15.

6.3. Hendrika Veronica Maria Draaisma (Riek) (1907 - 1999)

oo

Gerardus Petrus Teeuwen (Gerard / Gé) (1900 - 1982)

7.5. Barbara Teeuwen (1932) oo Hans Steenbrink (1929)

8.8. t/m 8.10. kinderen Steenbrink (en kleinkinderen)

7.6. Miep Teeuwen (1934) oo Wim Heeremans (1932)

8.11. t/m 8.13. kinderen Heeremans (en kleinkinderen)

7.7. Anneke Teeuwen (1940) oo Fiep Alders (1939 - 2012)

8.14. t/m 8.16. kinderen Alders

7.8. Joke Teeuwen (1943) oo Erwin Nieuwenhuizen (1943 - 2004)

8.17 t/m 8.19. kinderen Nieuwenhuizen (en kl. kinderen)

7.9. Loes Teeuwen (1946) oo Jan de Kraker (1944 - 2012)

8.20 t/m 8.22. kinderen de Kraker (en kleinkinderen)

(40) Staas, zijn bakkerskleren nog aan,
trots met Ton, een dag oud, op zijn arm.

6.4. Atanasius Alphonsus Maria Draaisma (Staas) (Fons) (1910 - 1984)

oo

Alijda Maria Elbertha Rutgers (Lien) (1905 - 1998)

7.10. Martien Draaisma (1941 - 1941)

7.11. Ton Draaisma (1942) oo Trudi Meuesen (1942) (*)

8.23. Kathelijne Draaisma (1968) oo Ben Miltenburg (1969)

8.24. Teun Draaisma (1970) oo Mariam Andrawiss (1970)

9.6. Maxime (2001) 9.7. Vincent (2004)

9.8. Oscar (2006) 9.9. Judith (2008)

7.12. Gerard Draaisma (1945 - 1945)

6.5. Helena Maria Draaisma (Lenie) (1912 - 1992)

(*) Na hun scheiding vond Ton Draaisma in Lolkje Gietema een nieuwe levenspartner.
Trudi Meuesen trad in het huwelijk met Henny Lamers.

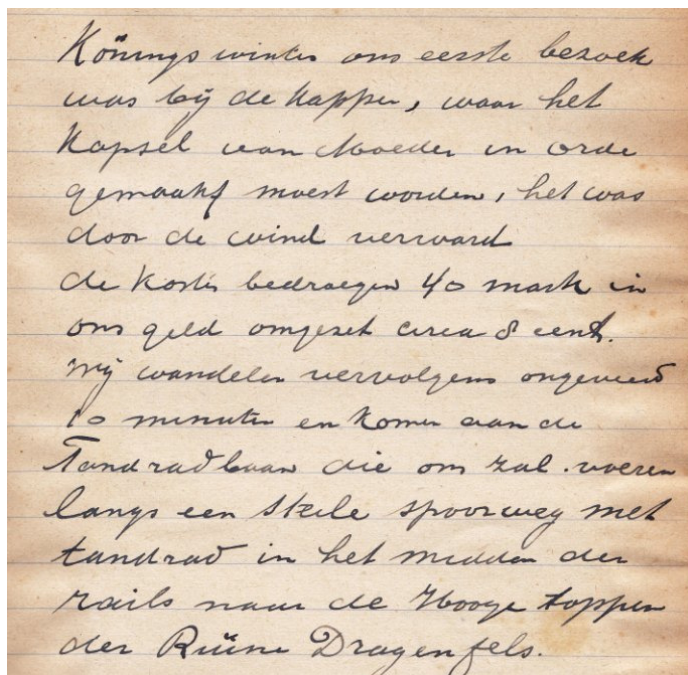
BIJLAGE 3. DRAAISMA-ARCHIEF

basismateriaal

Het Draaisma-archief bestaat uit zeven naar persoon en tijd geordende klappers. Daarin historisch, genealogisch en eerder gepubliceerd materiaal, correspondentie, mails enz. Plus een doos met foto's. Het archief bevindt zich bij Ton resp. Teun.

in familiekring gepubliceerd materiaal

- 'Aanzet Genealogie Familie Draaisma', november 1991 in de vorm van een rood gekaft geschrift, uitgebracht ter gelegenheid van het familiefeest dat tante Lenie Draaisma op 23 november 1991 gaf, met daarin opgenomen:
- 'Dagboek Onze Duitse Reis', door Jacobus Martinus Draaisma, augustus 1922. Een reis die hij ondernam samen met Johanna Antonia Kramer, zijn tweede vrouw.

(41) Gedeelte uit 'Dagboek Onze Duitse Reis' augustus 1922 van de hand van Jacobus Martinus Draaisma. Als een echte middenstander noteert hij overal de prijzen van.

- Correctie / aanvulling op 'Aanzet Genealogie Familie Draaisma', dd juni 1993 (verwerkt in de nadien verstrekte exemplaren van de Aanzet).

- 'Lang blijft deze reis in de herinnering voortleven', verslag van een reis van Lenie Draaisma eind 1964 naar de Oriënt (zie afb. 23), door Ton in een in memoriam uitgebracht t.g.v. een aan Tante Lenie gewijd familiegedenkfeest op 24 april 1994.
- 'Twee bijzondere gedichten', januari 2010, uitgebracht t.g.v. de 100^e geboortedag van (over)(groot)vader Draaisma op 2 februari 2010; zie ook het aan hem gewijde in memoriam onder www.yoga-intervision.com/pdf/twee_bijzondere_gedichten.pdf.

(42) Staas en Lenie (1935). Zie ook afb. 45.

- 'Draaisma pottenbakkers', mail van Ton dd 28 maart 2010, waarin hij vertelt over vijf generaties Draaisma-pottenbakkers (waarvan ook een verkorte versie, mei 2014).
- Mail Ton, dd 25 februari 2011, waarin hij vertelt over Geertruida Draaisma, tot 10 november 2010, de datum waarop zij overleed, de oudste Nederlander. Geertruida, geb. 25 februari 1902, is heuse familie. Voor Geertruida's kwartierstaat zie 'Gens Nostra' 66 (2011) (in archief aanwezig).
- Lieve familie van 'Jumbo, wat doe je nou?', mail dd 30 juli 2011, aan de Draaisma's, waarin Ton beschrijft wat hij over oudoudoom Martinus Draaisma (1836 - 1912), dierenoppasser te Artis, en over olifant Jumbo, achterhaalde. Zie ook § 9 en 10.

bij deel 1: Friesland (1705 - 1881)

- 'Overzicht der Boerenplaatsenbouw in Nederland', door C.J. Geertsema, Zuidhoek 1871, met beschrijving en tekeningen van een typisch Friese boerderij uit de achttiende/negentiende eeuw, waarmee een gedetailleerd beeld ontstaat van hoe 'de pleats' - Dunegea 9 (stemnr. 5) - waar Sipke Sienes van 1730 - 1770 boerde, er uit moet hebben gezien. In afb. 43 zien we de beschreven kenmerken terug, zij het dat het om een bescheidener voorhuis gaat dan in het hier aangehaalde boek.

- 'Dunegea, de skiednis fan in doarp tusken de marren', door R. Postma, Fryske Akademy, Ljouwert 1987. Voor de cover van het boek, met daarop een detailkaart van het dorp, inclusief 'de pleats 9' (stemnr. 5), zie afbeelding 34.
- Panoramische blik op het Doniaga van 2014, uitgezonden in 'Man bijt hond', dd 3 oktober 2014. Vastgelegd op dvd (4 min.). Met in de verte, links, Dunegea 9, waar thans Oene Douwes de Jong boert. Huidig adres: Wielwei 11. Zie ook afb. 7 en 34.

(43) Dit schilderij geeft weer hoe 'de pleats 9' te Dunegea (Doniaga) er in de tijd dat Sipke Sienes er boerde, uit zag. Afbeelding met dank aan Oene Douwes de Jong.

- 'Neogotische Kerken in Friesland', door Lida Dijkstra, Monument van de Maand jaargang 6 deel 8, Leeuwarden 1991, met daarin een beschrijving van de vroegere RK-schuilkerk in Sint Nicolaasga, waar Sipke Sienes en Siene Sipkes kerkten.
- Overzicht van families die in 1811 de naam Draaisma, Draisma, Draaijsma of Draaysma, aannamen, geen van alle familie. Zie ook § 10 resp. onderschrift bij afb. 2.
- '400 Jaar Fries Aardewerk: Steengoed!', door Pieter Jan Tichelaar en Marlies Stoter, Uitgeverij van Wijnen, Franeker 2005.
- 'Fries Aardewerk, de pottenbakkers van Friesland 1750 - 1950', door A. van der Meulen en P. Smeele, Primavera Pers, Leiden 2005 (i.s.m. Stichting Fries Aardewerk).
- 'ADCO; de Afdeling Aardewerk van de NV Groninger Steenfabrieken 1919 - 1976', door Adri van der Meulen en Paul Smeele, in: 'Vormen uit vuur', Mededelingengblad Nederlandse Vereniging van Vrienden van Ceramiek en Glas, 2003/3-4.
- 'Genealogie Rolf', Genealogisch Jaarboekje 1963, blz. 77 t/m 92, met daarin de herkomst van Barbara Catharina Anna Rolf (1873 - 1912), de echtgenote van Jacobus Martinus Draaisma (1872 - 1941). Haar oudste zus, Johanna Rolf (1863 - 1939) huwde met Antonius Bernardus Hogema (1858 - 1943). De Hogema's, een streng katholieke familie, en de Draaisma's, hadden veel met elkaar op.

- 'Sneek, zo was het, zo is het', door Gerhard de Jong, Banga Book Productions, Groningen 2001. Alsook : 'De stad om: de oude straatnamen van Sneek', door Karel F. Gildemacher, Uitgeverij De Hynstebloom, Joure 2009.

- 'Ids Wiersma: Tekenje Foar Fryslan', door Kalma J. J. e.a., De Tille, Ljouwert 1978. Met op blz. 51 een tekening van Sipke Sienes Draaisma (1856 - 1928) d.d. 1915.

bij deel 2: Amsterdam (1881 - 1939)

- 'Pictures from Holland; drawn with pen and pencil', by Richard Lovett, The Religious Tract Society, 1887. Uit de nalatenschap van Staas Draaisma. Hoofdstuk II toont en beschrijft het Amsterdam uit de tijd van Jacobus Draaisma.

- 'Amsterdam gefotografeerd: 1860 - 1905', door Jacob Olie, Uitgeverij van Genneep, Amsterdam 1973. Eveneens afkomstig uit de nalatenschap van Staas Draaisma, geeft het een impressie van het Amsterdam uit de tijd van Jacobus Martinus en Staas zelf.

(44) Grote Wittenburgerstraat Amsterdam, waar Jacobus Draaisma en zijn gezin tussen 1885 en 1889 op acht verschillende adressen woonden. Foto: Beeldbank Amsterdam. Zie ook afb. 14.

- 'Amsterdam voor 't eerst gefotografeerd; 80 stadsgezichten uit de jaren 1855 - 1870', door jhr. drs. C.C.G. Quarles van Ufford, Uitgeverij J.H. de Bussy, Amsterdam 1968, aangetroffen in de nalatenschap van tante Lenie Draaisma.

- 'Het Artisboek' (2 delen), door A.F.J. Portielje en S. Abramsz., Druk G.J. Thieme, Arnhem-Nijmegen 1922. Uit de nalatenschap van Staas Draaisma.

- 'Het boek van Artis', door Leonard de Vries, Uitgeverij A.W. Bruna & Zoon, Amsterdam 1981. In 1892 is er in de kraal een olifant die Jumbo heet. Voor een

verhaaltje over hem zie mail dd 30 juli 2011 (rubriek 'in familiekring gepubliceerd materiaal'). Voor Jumbo als olifantennaam zie <http://en.wikipedia.org/wiki/Jumbo>.

- 'Wilde dieren, sterke verhalen. Uit de geschiedenis van Artis', door Robert Jan de Boer, Uitgeverij Boom, Amsterdam 2010. Daarin prachtige olifantenverhalen, waar onder een variant op ons Jumboverhaal. Ook de herkomst van Jumbo als olifantennaam wordt er verklaard (zie hierboven).

- Gegevens betreffende het gezin Hendrikus Martinus Draaisma (1870 - 1926) - Philipina Francina Keuler (1842 - 1911) en hun drie dochters, Riek, Corrie en Mies.

- Over de banketbakkerij van Co Draaisma, tussen 1930 en 1954 gevestigd aan de Rijnstraat 23 te Amsterdam, alsook over de familie, is het nodige te vinden op www.geheugenvanplanzuid.nl (incl. foto's).

- Catalogus t.g.v. tentoonstelling Klaas Draaisma (1920 - 1997): schilderijen, keramiek en linoleumdrukken, gehouden in het gemeentehuis van Bloemendaal van 10 t/m 31 oktober 2004. Klaas Draaisma is, voor zover kon worden nagegaan, geen familie.

bij deel 3: Arnhem (1939 - 1962)

- 'Johannes Höver, Stichter van de Congregatie Arme Broeders van de H. Franciscus Seraphicus', door P. Bruno Goszens O.M.Cap., Weert 1948, aangetroffen in de nalatenschap van Staas Draaisma, van 1933 tot 1937 lid van deze congregatie.

(45) Het Franciscaner Klooster waar Staas van 1933 tot 1937 broeder was. Het was zijn tweede poging. In 1928 verbleef hij enige tijd als broeder bij de Paters Redemptoristen in 'Klooster Kapellerlaan' te Roermond.

- '100 Jaren: de Broeders Franciscanen een eeuw in Bleijerheide', door Joh. J. Ros, Handelsdrukkerij Het Limburgs Dagblad, Heerlen 1976.

- Jeroen Brouwers, die van 1953 tot 1956 zelf op Bleijerheide zat, schetst in 'Het Hout' (Contact, 2014) een indringend beeld van pensionaat en broedergemeenschap.

- 'Sjouwen door Oud Arnhem; 150 foto's met tekst', door A.S. Stempler, Uitg. Gijbers en van Loon, Arnhem 1968. Gevolgd door: 'Nog 's Sjouwen door Oud Arnhem; 151 foto's met tekst', door A.S. Stempler, Uitg. Gijbers en van Loon, Arnhem 1969.
- 'Arnhem in oude ansichten' (2 delen), door R.S. Dalman, Europese Bibliotheek, Zaltbommel 1971 resp. 1983.
- 'Door de lens van De Booy; een Arnhemse reportage 1944 - 1954', door P.R.A. van Iddekinge, Uitgeverij Matrijs, Utrecht 1999. Het boek geeft, aan de hand van foto's, een beeld van de Arnhemse evacuatie, eind september 1944, de geleidelijke terugkeer van de Arnhemmers na de Bevrijding, en de wederopbouw. Zie ook hierna.

(46) Arnhemse evacuees eind september 1944. Vanuit de Grote Oord komend, lopen zij de Jansstraat in. Rechts de Jansplaats. De foto had vanuit ons erkertje genomen kunnen zijn, zo pal bij is het. Foto met dank aan 'Door de lens van de Booy' (zie hierboven).

- 'Kind van de bevrijding; kinderportretten van P.J. de Booy', door K. Duysters en G. Reinders. In 'Arnhem De genoeglijkste', Orgaan van het Arnhems Historisch Genootschap, jrg. 25, nr. 1, maart 2005. Daarin een interview met Ton Draaisma. Zie ook hierboven. Alsook www.yoga-intervision.com/pdf/hinkstapsprong.pdf (§ 4).
- Over het overlijden van Martien Draaisma (28 september 1941) en Gerard Draaisma (4 maart 1945) zie de laatste paragrafen van Tons semi-autobiografische www.yoga-intervision.com/pdf/levensloop.pdf.
- Onder www.yoga-intervision.com/pdf/hinkstapsprong.pdf in § 6 een cartoon van Peter van Straaten. Daarin voert hij een 'typische Draaisma' op. In dit pdf-document tevens een tweetal andere verhalen over onze naam (§ 7 en § 14).
- Voor een korte beschrijving van personalia en levensloop van Anthony Draaisma (Ton) (7.11) zie www.yoga-intervision.com/pdf/anthonydraaisma.pdf.

BIJLAGE 4. FAMILIERELATIE DRAAISMA - HAGDORN

Bijlage 4 verduidelijkt de relatie tussen de Draaisma- en de Hagdornfamilie, een relatie die haar herkomst vindt in twee successievelijke huwelijken van Alijda Maria Elbertha Rutgers, vooreerst met A. H. M. Hagdorn, vervolgens met A. A. M. Draaisma.

(47) V.l.n.r.: Albert, Guusta, Ton, Tine (foto 1953) (zie ook afb. 29).

Alijda Maria Elbertha Rutgers (1905 - 1998)

voor de Rutgers-familiegeschiedenis zie www.yoga-intervision.com/entrepaginarutgers.html

16 juni 1934 gehuwd met Augustinus
Henricus Marie **Hagdorn** (1907 - 1938)

uit huwelijk Hagdorn-Rutgers:

Christina Everarda Maria Hagdorn
(Tine) geb. 18 mei 1935 te Arnhem

Albertus Antonius Hagdorn
(Albert) geb. 16 sept. 1936 te Arnhem
geh. met Irene van Diepen (1945)

Augustina Maria Helena Hagdorn
(Guusta) geb. 3 juli 1938 te Arnhem

kwartierstaat A.H.M. Hagdorn hierachter

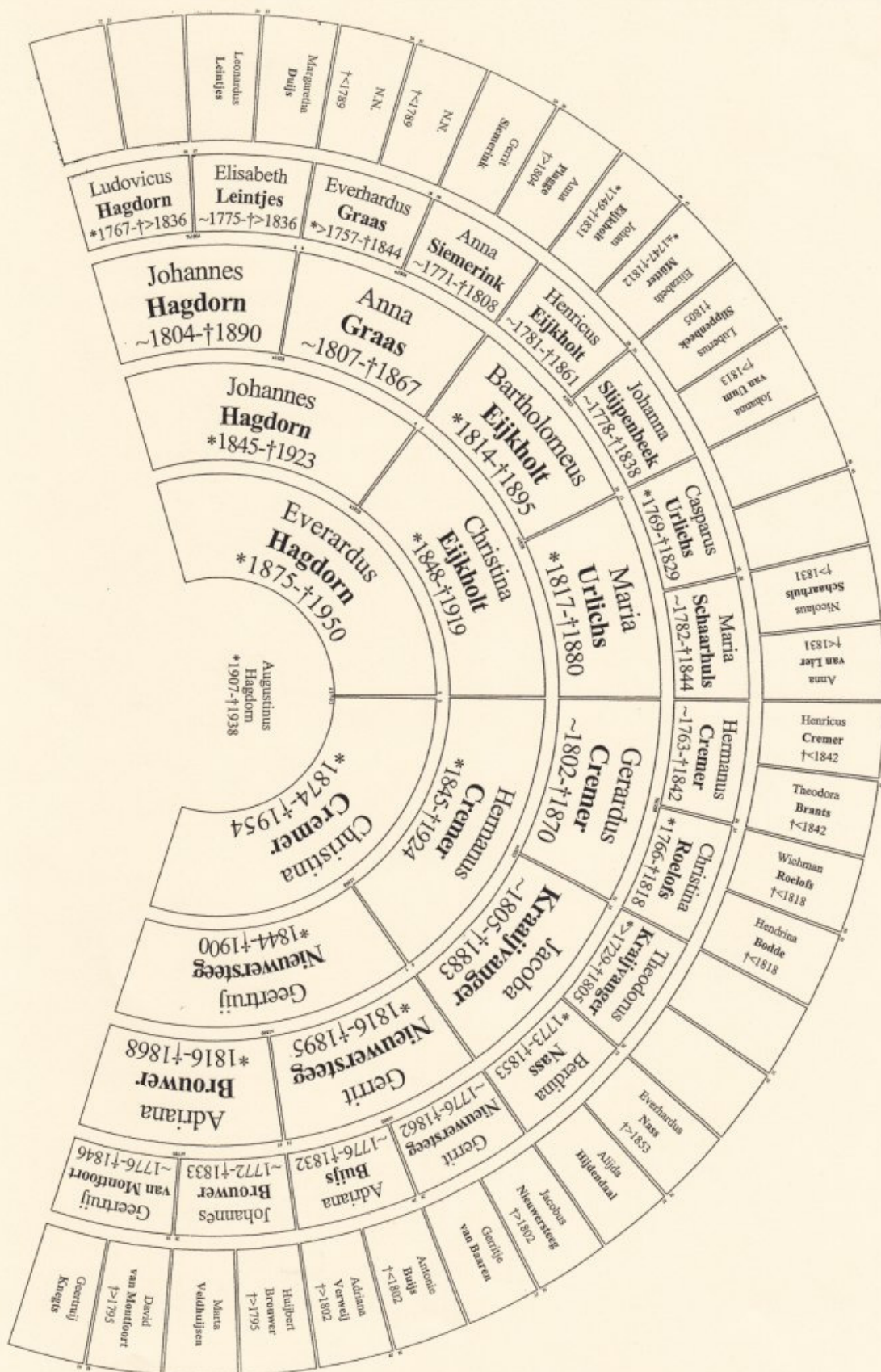
13 maart 1940 gehuwd met Atanasius
Alphonsus Maria **Draaisma** (1910 - 1984)

uit huwelijk Draaisma-Rutgers:

Jacobus Martinus Maria Draaisma
(Martien) geb. 24 mei 1941 te Arnhem
overl. 28 sept. 1941 te Arnhem

Antonius Gerardus Jacobus
Alphonsus Draaisma
(Ton) geb. 3 juli 1942 te Arnhem

Gerardus Maria George Draaisma
(Gerard) geb. 2 februari 1945 te Laren
overl. 4 maart 1945 te Hilversum

BIJLAGE 5. ENGELSE TEKST

Appendix 5 bevat de basistekst, vertaald in het Engels. Zonder colophon, dank, verantwoording en foto's. Voor de integrale Engelstalige versie zie www.yoga-intervision.com/pdf/familyhistory.pdf.

0. Where we come from and why we are called Draaisma

In 1811, all Dutch people were legally obliged to adopt a surname. At that time Siene Sipkes, one of our earliest ancestors, worked at a pottery in Sneek. As an accomplished potter a substantial part of his profession was to turn the potter's wheel. Note: the Dutch word for to turn is 'draaien'. So, when asked which name he opted for, he answered 'Draaisma', which is the Frisian version of 'draaiman' (turning man). In Friesland, you know, a potter was shortly called 'draaiier' (turner). Even though the Frisians speak Dutch, they prefer their own language. Don't you dare call it a dialect, they would be highly offended. His name to that date had been Siene Sipkes, indicating that he was a son of Sipke. If he had said that, our surname should have been Sipkes. I'm glad he didn't. By the way, Sienes' father was called Sipke Sienes. That means: Sipke, son of Siene. When surnames were not in general use, parents added the first name of the father to the child's first name, plus an s at the end. That's how people knew whom you were talking about, to which family you belonged, and from which village you came. Like our surname, Sipke and Siene are typical Frisian names. Sipke and Siene, both are born and bred in Friesland. So that is where our roots are. Friesland as a Dutch province, has its own culture, its own folk character, stubborn for example as Frisians are said to be. They themselves of course praise that as perseverance. So, if people ask you where you come from, you could answer them - to keep it short - we are from Friesland, moving to Amsterdam, to Arnhem respectively de Bilt, we are here now. And by doing so, you will have covered three centuries of family history in a nutshell.

1. Draaisma family tree

Let's place the names of your ancestors underneath each other, complemented of course by you. It will make reading our story much easier, don't you agree? For extra information about them, just consult the appendices. And for further details, the Draaisma archives. Although most of them are in Dutch, with some help you will find your way. Going back in time, starting from the position yours, we meet eight ancestors. Because I have very little information about Siene Folkerts, I did not include him in our family tree, putting because of that a (0) in front of his name. Knowing more about Sipke Sienes, born in 1705 in Doniaga, died in Joure in 1776, the Draaisma family history starts with him. A proud (1) in front of his name is his reward. Although our history - likewise do all other families - takes us back much further, even to Adam and Eve as Christians say. From Sipke Sienes, we number nine generations. Counting from Siene Sipkes, our name adopter, we meet eight - eight generations named Draaisma (zie blz. 9).

2. Sipke Sienes (1705 - 1776), farmer in Doniaga

Of Siene Folkerts, Sipke Sienes' father, all we know is that he was married to Wijpkje Poppes. "And that Wijpkje was a daughter of Poppe, and Siene a son of Folkert", I hear you say. True! You clearly have Frisian ancestors, otherwise you would not have been this smart. Siene Folkerts although must have been a farmer, or a farm hand. We believe that this was the case because his son, Sipke Sienes (1705 - 1776), was a farmer. In those days you did not become a farmer if your father had not been a farmer too. About Sipke Sienes we know far more. His farm was situated in Doniaga, a small Frisian village in-between the Tjeukemeer and the Sloterveer. Because the history of Dunegea, as the village is called in Frisian, has been described in much detail, we know precisely where his farm was located and that he had been a tenant since 1730. During the best years, it was possible to graze up to sixty cows on a piece of land measuring the 32 hectares he leased. During lesser years, Sipke left the end part of the long, narrow strip of land, ungrazed. At the current address, Wielwei 11, farming is still being done. Satisfactorily so, apparently. In those days, however, at times it was a frugal existence. Sipke and his wife, Stijntje Everts, blessed with six children, can only just keep their heads above water. When, in 1769, the cattle pest strikes once again, and only very few cows graze the paddocks, four of which he had purchased on credit, Sipke gives up his farmer's existence. In 1770, the family moves to Sloten, and after that to Joure, where Sipke - in 1776 - dies.

3. Siene Sipkes Draaisma (1765 - 1825), potter in Sneek

When their father dies the children are still underage, so a guardian is appointed: Heerke Everts, a brother of Stijntje, their mother. She, although thirty years younger than her husband, is on her own now. Once married with Minze Gerryts - in 1779 - she has again a man at her side. Stijntje and Minze are blessed with two sons of their own: Sjouke and Gerrit, being half-brothers of the children from Stijntje's earlier marriage to Sipke Sienes. Siene Sipkes, the eldest son from Stijntje's marriage to Sipke Sienes, is not yet fourteen years of age when Stijntje remarried. Like the other children, he is baptised a Roman Catholic. In 'Statie Op de Heide', a conventicle in St. Nicolaasga, a village near Doniaga. "A conventicle? Isn't that a hidden church?", you ask me. Indeed it is! For a long time, people in the Netherlands were not permitted to profess the catholic religion openly. Therefore, Catholics gathered in the attic of someone's home, or in a barn belonging to a farm. When father Sipke dies, at the end of 1776, Siene is eleven years of age. After some years primary school he becomes an apprentice at a pottery in Joure, like his two younger brothers - Folkert Sipkes (1773 - 1840) and Sipke Sipkes (1776 - 1844) - will do later on. Unpaid, because that's the way things were done in those days. When that turns out to take rather too long, he leaves. Siene is quite attracted to the potter's branch. And Sneek, which is where he ends up, turns out to be a fine location to acquire further skills. At Klaas Postma's pottery, at the Vismarkt, he finds a joyful place, working there until just before he died. No wonder Siene, as we told before, when he had to choose a surname, named himself 'Draaisma'. In English: turning man. Since to turn the potter's wheel, as you know, was a substantial part of his art.

4. Sipke, Johannes and Thomas, Siene Sipkes' potter sons

By the way, we do not know for sure that Siene worked in Klaas Postma's pottery at the Vismarkt. Based on the information we know, we combined that with the habit in those days of sons following in their father's footsteps. Married to Antje Thomas, Siene had six children. Three of his four sons became potters like himself. We found them in pottery Stam, at the Kleine Palen, the same Stam who took over Klaas Postma's pottery at the Vismarkt in 1821. At the Kleine Palen, not a trace of Siene. Conclusion: Siene was working in the pottery at the Vismarkt. As you can see, even I myself am not totally convinced by this logic. Better go back to the habit that sons followed in their father's footsteps, choosing the same profession. After a few classes of primary school, they would tag along with their father. Most fathers appreciated this, mothers as well. Especially if they, working to the boss' satisfaction, earned a little extra keep. The bosses at their turn, were able to see who they were dealing with, lucky when potter's blood was flowing through their veins. If not, they did send them away. Siene Sipkes' sons turned out to be born potters, indeed. Sipke, Johannes and Thomas, all three of them are allowed to stay. Once skilled workers, Sipke leaves for Franeker, Thomas prefers Leeuwarden. As an experienced potter, there were many places you could go. Johannes Sienes however, remains loyal to Stam, his first employer. In 1875, he is working there for sixty years, forty of which as an overseer and boss. Stam proudly mentions this happy fact to the local newspaper.

5. Wijpkje Sienes Draaisma (1807 - 1849), home teacher in Sneek

Johannes' son, Hendrikus Draaisma (1840 - 1924), even worked there for seventy-four years. 'The old turner' he was called. In photograph 12 you can see him at work. Because he had to hit the potter's wheel with one foot all the time, he became cripple. "Just like Blauw, the horse, who walked crooked because of walking around in circles in the clay mill" ... "They - the Draaismas - were highly reliable bosses, greatly appreciated masters", laudatory said in 'Fries Aardewerk', the standard work about Frisian potters. No wonder that, after these first two generations, another three generations of Draaismas embraced the potter's profession. Around 1950, when the potter's handwork was replaced by machinery, the Draaismas, alas, could no longer continue their former profession. Our line however - the Wijpkje branch - did leave the potter's branch already after the first generation. Siene Sipkes' fourth son, Wijpkje (1807 - 1849), your greatgreatgreatgreatgrandfather - Wijpkje is pronounced like whip-cure, only without the r - became a teacher. He had a good brain and was allowed to stay on at school. By now, the income of father Siene Sipkes, increased by the money Wijpkje's brothers brought in, was quite sufficient to pay for his tuition. Whether Wijpkje was really happy with this opportunity, remains to be seen. In those days, teachers did not earn very much. If you wanted to earn your keep, you had to take on another job on the side, for example as a sacristan, a sexton, a house painter - you name it. Not where Wijpkje was concerned, though. As a home tutor, he taught children living on remote farms. Because he had to travel so much, he did not have the time to earn any money on the side.

6. Show me your tongue. No, you aren't sick!

Trui - Geertruida Cornelia Welbergen - Wijpkje's wife, had to look three times at every penny before she would spend it. That is, if she had any pennies to rub together. The costs of horse and carriage by which Wijpkje was visiting the farmhouses, were more important. And so were the doctor's fees, for Wijpkje was rather a sickly man. The children are quite aware of this. If they happen to fall ill, their mother asks: "Show me your tongue". Taking a look at it, most of the time she says: "No, you aren't sick". For generations, the Draaismas after her will use the same technique. Even when insured against medical costs. Despite his meagre wages, Wijpkje, as we told you before, was married. They had seven children: six boys and one girl, named Anastatia, born as fifth in the row. Trui would have preferred to have a daughter before, perhaps even two. So she could have had some more support looking after the family. "I am several hands short, and time flies", she was apt to say in a plaintive tone of voice. "However, things are as they are", she would resignedly add. After Siene (1829), named after Wijpkje's father, came Jacobus (1831), who was named after Geertruida's father. First sons used to be named after the father of the father, second sons after the mother's father. "And first daughters after the mother's mother, and second daughters after the father's mother?", I can hear you ask. Exactly! By the way, Jacobus is no longer a typical Frisian first name. For that reason, also for other, more important reasons, he is a key figure in our family history: like Martinus, his younger brother, he will leave Friesland, exchanging Sneek for Amsterdam, as we will see.

7. Jacobus Draaisma (1831 - 1896), tailor in Sneek

Back to Wijpkje, Jacobus' father. Wijpkje, I'm sure you have seen it coming, does not get old. Forty-three years of age he passes away. Like Stijntje, Wijpkje's grandmother, Trui is out on her own now. Doing people's laundry and ironing she earns some extra money. With the help of her eldest sons - Siene, Jacobus and Thomas - the family's debts can be paid off. Jacobus is sure now: he will not become a teacher. After all, it leads to nothing but poverty, illness even. He decides to pick up a craft. His first job is with a tailor in Sneek. That's where Jacobus learns the tricks of that branch. He covers buttons with cloth, he makes caps, even he sews priest's attire. As I mentioned when I told you about Siene Sipkes, the Draaisma family is from origine devoutly Roman Catholic. Jacobus anyhow. May be his venerable customers have had to do with that. Although he is a masterly craftsman, depression has reached the tailor branch. Perhaps he would have been better off becoming a potter, like Hendrik - Hendrikus Draaisma - his cousin. By now, Hendrik is the boss at Stam's. But it was too late for that now ... Until Martinus, his younger brother, put forward a welcome suggestion: how about Amsterdam? Wouldn't things be better there? Exchanged Sneek for the Netherlands' largest city back in 1867, he is happy to have a steady job as an animal gardener in Artis, the most famous Dutch zoo now. He is willingly to take up his quarters. So, finally, Jacobus moves to Amsterdam, to make a new living there.

8. Jacobus and his family move to Amsterdam

It took courage to take this step. It was April 1881 when Jacobus and his wife moved to Amsterdam. Both were already in their fifties. Their children moved with them. Even Athanasius Johannes, who was, by then, twenty-two years of age. Wijbranda, Helena Martina, and Jacobus Martinus - your greatgreatgrandfather - were still underage, so it was natural for them to go along. Unfortunately they were not the only ones to migrate to Amsterdam. People had been moving already for long time from the countryside to the major cities. Including a great many tailors. Unemployment and poverty were the results, especially at the time Jacobus arrived. So, what he had been hoping for, did not happen. Better times did not come. And to make things worse, Jacobus' wife Veronie - Fronica Spijkerman Knoop - passed away in 1888, seven years after their arrival. In those days, poverty was something to be ashamed of, and it was carefully hidden from the outside world. Even within the Draaisma family, when stories were told, the subject was not discussed. Jacobus Martinus, your greatgreatgrandfather, excepted. Once in a while he mentioned something that could be construed as such. "I did not become a tailor, like my father, it led to nothing except poverty, illness and the like", he would say. Poor indeed, they were. After four years living in Hoogte Kadijk, Jacobus would move another sixteen times in the twelve years that followed. Such a frequency happened only to people with hardly a penny to their name.

9. Martinus, Jacobus' younger brother, prepared the way

Whereas Friesland was suffering from an economic malaise, things were not much better in Amsterdam. To save on living expenses, families moved in with each other. As a result, houses were left vacant, especially in the poor areas. If you wanted to rent a place, the owner was happy to give you the first few months rent-free. It proved worth to move frequently. Any back rent was quickly waived, as long as you moved on. And if not, then by moving on by yourself, leaving no new address behind. After which, the story repeated itself. It was not just a disappointment to Jacobus to see his expectations fall through. For Martinus, Jacobus' younger brother, it was likewise. He felt guilty. After all, it was he who had convinced them to come to Amsterdam. Although, guilt was far too big a word. He had not done any more than arrange for their first move. He was familiar with Hoogte Kadijk, the place where he had spent his first years after arriving in Amsterdam. One of the houses was vacant. It wasn't a spacious floor, but Jacobus was pleased. He could not afford anything better, anyway. He himself now lived on the Plantage Muidergracht, which was even closer to Artis than Hoogte Kadijk. From Kadijkseiland, you had to go all around the water to reach the zoo. He had started there as a porter, on a temporary basis. Hoping for a steady job, he had done his very best and with result: Martinus was officially appointed as an animal gardener. Finally - by August 1876 - he was given a permanent position. Rieka, his wife did not have to watch every penny any longer. Time for bothering that she was a Protestant, while he was a Roman Catholic, there was not.

10. Jumbo, what are you doing now?

A marriage such as Martinus and Rieka had, used to be called a mixed one. Nothing good was to become of it. 'Between two religions on one pillow lies the devil', as the Dutch proverb goes. I don't think the devil intervened in their marriage. Martinus and Rieka's six children were raised up as Protestants. It was Rieka who insisted to that, and Martinus did agree. The problem of choice solved, you know now how the Draaisma tree received its Protestant branch. So should you come across people called Draaisma, saying they are Roman Catholic, this is no guarantee that you are related. Religion isn't a valid criterion. Just like the potter's profession is not. During the heyday of the Draaismas, there were three other Draaisma families, working as potters in Friesland, none of them related to us. Instead ask Draaisma candidates whether they know the story 'Jumbo, what are you doing now?'. Take it from me: if they haven't a clue, they are not related to us ... For that test you have to know the story yourselves, if not, I will tell you now. Listen to what happened to Martinus, when he entered the elephant corral without greeting its occupants first. Whereupon the largest of the lot came charging at him. Martinus yelled: "Jumbo, what are you doing now?" The big lobes recognised his voice and stopped in his tracks, calmed down now. Martinus, relieved, offered Jumbo some nice fruit and all went well. Alas, again I have to admit: even Jumbo is not a reliable test to find out who's family and who is not. Therefore - don't say I had better told that at the beginning ... it's all up in story's game - please show Draaisma candidates our family tree. If no ancestors theirs appear on any of its branches, they are not a descendant from the Draaisma tree as Siene Sipkes once planted it, even if they know Jumbo's story ... A pity? No! By that test you get friends.

11. Jacobus Martinus Draaisma (1872 - 1941), he makes it

There is no doubt about Jacobus Martinus, Jacobus' youngest son: he is related to us. If you want to be absolutely sure, we could have his DNA checked. After all, I am his grave keeper. His grave is located in Heemstede, the place where Jacobus Martinus rests in peace. As a skilled confectioner, he set up many a successful patisserie. With a nose for property investments, he succeeded where his father, Jacobus, could not. Although he tries, an early retirement is not granted to him. Once his business at the Jacob Marisstraat, situated in a recently new build area, rented to Co, his eldest son, he and his wife move from Amsterdam to Vogelenzang. This is where they want to enjoy their retirement. But when his neighbours find out what wonderful cakes Jacobus Martinus bakes, his former profession tempts him too much, so he turns his kitchen into a bakery. In his private life, Jacobus Martinus is less successful. Although the early signs were positive. In Baje - Barbara Catharina Anna Rolf - he meets the woman of his dreams. This time it is she who exchanges Sneek for Amsterdam. Once arrived, Baje changes her name into Bets, which she thinks more suitable in her new environment. Ice between her and Amsterdam-folks breaks soon. Blessed with four children, life is bright and promising. Sometimes, it disheartens her. Then she thinks: if only this could last ... And it did not. The end of November 1912, one month after the birth of her fifth child - maternal mortality was still high those days - she dies. It was like she had had a premonition of the fragility of her happiness.

12. Life takes a turn

One day, life was rosy, the next, it was pitch-black. At the back of his mind, he had known it all along, but now, Jacobus Martinus had to face it: prosperity depends from more than just making every effort. Mourning his loss, his new reality makes him wonder how, next to his daily work, to run his young family now. Fortunately, his sister steps in for support: Helena Martina, children's dearest aunt. But even though Lena was still a spinster at that time, it could not be a permanent solution. In those days, widowers with young children married again, often as soon as decently possible. As did Jacobus Martinus. Although things go rather well at first, by and by it becomes clear: the three eldest children don't really have a click with Johanna Antonia Kramer, their new mother. As a former matron of a sewing atelier, she looks rather stern. Especially Staas, your greatgrandfather, the fourth one in the row, suffered from this. Regarding Johanna as his real mother, he is eager for her love. The situation culminates. Being seven years old, Staas gives her as his birthday present, one of his books, whereupon Johanna sneers that it is thumb-marked. His older siblings, seeing how upset he is, tell him she isn't his mother, which makes him even sadder. And angry as well, because he hadn't been told earlier! Lenie, the youngest, doesn't not know any better. To her, Johanna is her mother. Johanna feels the same. The elder ones leave it that way. When Lenie will be older, Johanna herself will tell her who, in fact, her real mother was.

13. Co, Jacobus Martinus' eldest son

By now, the Draaisma family history is close to the yours. Between Jacobus Martinus' children and yourselves is just one hundred years, so I like to tell you more about them. And I am more than happy to do so. They were very kind to their nephew - to me, in other words. I will start with Co, Jacobus Martinus' eldest son - in full named like him: Jacobus Martinus Draaisma (1899 - 1976) - born just before the turn of the twentieth century. Not only was he given the same names as his father, he also became a confectioner. With an own patisserie in Amsterdam. Later on in Heemstede, at the Binnenweg, in the one half of the double business premises his father, Jacobus Martinus, had built there. Co had an impressive baritone, which made him appear rather severe. Which he wasn't. When he put down his cigar, we knew what would follow: some beautiful piano playing. At parties - which were quite frequent with us in Arnhem - he accompanied the singing of the family present. Likewise it was with Co's wife Agaath - Agatha, Juliana Petronella Frehe - who seemed somewhat formal at first sight. In fact she was as nice as affectionate. She, Co and Agaath, were the ones, besides of course your greatgrandfather Staas, who ensured our Draaisma branch - the Wypkje branch, as you know - with name bearers. Just have a look at appendix 2. There you can see that Teun, your father, and Ruud, Coen, Tim, and Bart, Co's grandsons, are second cousins. And that the four of you at the one side, and Eveline, Cas, Femy, Anouk, and Mark at the other, are third cousins. The latter - the Co's, as we may call them - did remain in Holland's bulb-growing area, most of them in Heemstede and around. Maybe they write their own part 3, located there, instead of in Arnhem.

14. Gerard and Riek, Jacobus Martinus' next children

There aren't actually all that many name bearers, more non-name bearers, in fact. Thanks to Riek - Hendrika Veronica Draaisma (1907 - 1999) - Jacobus Martinus' eldest daughter. She was married to Gerard Teeuwen and had five daughters. They aren't named Draaisma, but bear their father's surname. As did their children and their children's children now. Of course they are related to us as well. Which is why I have mentioned them in appendix 2 under 7.5 - 7.9. Today, things here are different: we can choose now which surname to use. Even though they had a busy family, we were always welcome in Heemstede. They had a flourishing coal and oil business and a beautiful house at the distinguished Heemsteedse Dreef, so we rather looked up to them. Which was nonsense, really. Almost before you entered, the master of the house would be cracking one joke after the other. At their dinner table, there was more laughing going on than eating. Gerard - Gerardus George Draaisma (1900 - 1965), Jacobus Martinus' second son - also joined the patisserie branch. But not for long. Once married with Rie Bos, he decides to help out in her parents' butcher's shop. When he, as well as Rie, inherit a few small houses, they are going to live off the rent. Their home is situated in the Jacob Marisstraat, the very street where father Jacobus Martinus once started a new patisserie. Downstairs live a brother and sister of Rie's, both unmarried. The four of them get on rather well, although they don't wear out each other's doorsteps. We know uncle Gerard as a cheerful and funny man. His devotional picture adds 'worrisome and devout' to these characteristics. I cannot recognise the worrisome part. The devout part however, was obvious: he copies famous paintings, all featuring Mary and Child.

15. Lenie, Jacobus Martinus' youngest daughter

As devout as her brother we come now to Lenie - Helena Maria Draaisma (1912 - 1992) - Jacobus Martinus' youngest daughter, named after aunt Lena, we did meet before. Indeed devout she was, but hidden for the outer world. Her membership of the Third Order of St. Francis - a lay order in which the members endeavour to live according to the gospel - did not become known until after her death. And no wonder, really. "Praying is done in silence, making small sacrifices, don't talk about it either", her father, himself a member of the order, tells her. "Health permitting", he adds. Which, in Lenie's case, it is not. During the first few years of her adult life, she remains at home with her parents. Once her health improves she starts her own boarding house at the Marnixstraat in Amsterdam. Lenie, not swayed by the issues of the day, doesn't need much. At one facet of life however, she is way ahead of her time: travelling. She visits even India. Happy she is to tell about the Draaisma history, warm and welcoming, she visits all family get-togethers. Just before she died - it was as if she had felt it coming - she herself organises a party. All relatives were there, with sketches and singing. She had a great time, as you can see in photo 39.

16. Staas (1910 - 1984), Jacobus Martinus' youngest son

There are ten years between Staas, your greatgrandfather - Atanasius Alphonsus Maria Draaisma (1910 - 1984) - and his brothers. Therefore, during the first years of his life, he kept company with his sisters. Especially Lenie. When things get busy in the shop, mom Kramer takes them to aunt Lena's, to play. Once in primary school, Staas feels at a loss within the family. Father doesn't know how to handle the dreamy kid. Perhaps it would be better for him to go to a boarding school. Because of his admiration for St. Francis - you remember him as a member of the Third Order of St. Francis - Jacobus Martinus opts for a boarding school, managed by Franciscan Brothers. Even though Kerkrade is on the other end of the Netherlands, and he sometimes feels homesick, Staas' time at Bleijerheide is a happy one. His musical talent is noticed. One of the brothers plays the violin and teaches him. After four years at Bleijerheide - the school offered only two years of secondary education - Staas returns to Amsterdam. There he joins his family in the pastry baker's business. Fourteen years of age he starts as an apprentice. With Co, his eldest brother, in his patisserie at the Jacob Marisstraat, which Co rents from his father, busy with a new one in Amstelveen. In the meantime, Staas continues to play the violin and, by now, the piano as well, following lessons for both instruments. His work suffered, his relationship with brother Co as his boss as well. As a result of some confrontations, Staas decides to follow his heart. After a lot of pleading, his father finally comes round. Staas, doing an audition at the Utrecht Conservatory, is admitted. Unfortunately, his father - surprised by this result - opts out, saying: "You cannot make enough money in music to keep body and soul together."

17. From Amsterdam to Arnhem, with a remarkable inbetween

Restarting his work as a confectioner Staas fondly remembers his time with the brothers. Whereas he longed for home while he had been there, he now longs for the devotion and companionship within the brothers community, he idealised. Staas - twenty-three years of age - returns to Kerkrade, to Bleijerheide. This time as a Franciscan Brother. His work is at the brothers little bookbindery, when it is his turn he is on duty as a surveillant in the boarding school he himself had been taught at. Plenty of opportunity to make music now. As 'music-brother' Staas accompanies his fellow brothers when they are singing. For that he plays the organ. Four years he stays, long enough to know that he can't 'obey to St. Francis' call'. Back in Amsterdam, Staas takes up his former profession once again, now living in lodgings, his skills improving elsewhere. Reading the confectioner's magazine, he reflects on an advertisement, in which a widow from Arnhem looks for a senior assistant. He gets the job and moves to Arnhem. We write the end of October 1939. After her husband's death, Lien - Alijda Maria Elbertha Rutgers, your greatgrandmother, the widow we are talking about - is on her own. Guus Hagdorn's busy shop, situated at the Grote Oord, in the flourishing centre of Arnhem - a relatively rich Dutch town - demands her attention. The same goes for her children: Tine, Albert and Guusta, the latter recently born. In her little spare time, once Staas arrived, she has her eye on him, and he on her... In March 1940, they are married. With great fervour, Staas takes up his role as a father. Soon he loves them as intensely as he loves Lien.

18. Staas becomes a father himself although not without distress

Like many people do when they take up a new life, Staas changes his name. From now he is called Fons, after Alphonsus, his second name. Thinking back to his own family situation when he was a child, Staas - we hold to his former name - intends to be a real father to Lien's children. Even more so since he will be a father himself. However, his joy is short-lived. Four months after his birth at 24 May 1941, Martientje - named after grandfather Jacobus Martinus - passes away. Unexpectedly. We write 28 September 1941. On 3 July 1942 another son is born. That's me. In photograph 40 you can see how proud Staas is, holding the new-born baby - nearly one day old - in his arms. No less was Lien. Their joy now did make forget for a while the death of Martientje, as well as the war. Just behind the shop, a member of the NSB - the Dutch national socialist movement - lived there. As Arnhem's acting mayor he kept a sharp eye on us. After all, Lien and Staas ran a confectioner's shop. Imagine, they might just possess materials needed for their pastries, such as butter and eggs, which was - in the amounts they did have - prohibited in those days. It is end of September 1944 when the German occupiers summon the inhabitants of Arnhem to evacuate. Lien, Staas, and the children, going first to Apeldoorn - there lives Lien's oldest sister, Lies, with her family - find lodgings in Laren. Lien is pregnant again. Feeling that her delivery will be a difficult one, she tries to arrange some professional help. Alas, the Hilversum hospital - the Diakonessenziekenhuis - where she went, refuses to accommodate her, saying there is no room. Lien's premonition proves correct: Gerardje, born on 2 February 1945, dies on 4 March 1945, just one month old.

19. Back and forth between Grote Oord and Burgemeestersplein

During the summer of 1945, like all other inhabitants of Arnhem, Staas, Lien and their children return to town, picking up as good as can, their lives again. Back to work as usual, between Staas and the chief of the bakery it goes on less and less well. When things finally blow up, Staas withdraws. The situation demands a solution. "Who actually runs this bakery, is it me or Staas?", the chief wonders when Staas only shows his face now and then. The apartment over the shop is too small to spend all days in it. The solution is found at the Sweerts de Landasstraat, near the Siepse Poort - a gate which passes underneath the railway line - where Fons rents the top floor, early 1950. To the shop, at the Grote Oord - in Arnhem regularly known as Jansstraat - it is just a ten minutes' walk. And this is what Fons is doing the first years: back and forth, several times a day. Not an ideal solution, by any means. Until there occurs a more favourable opportunity: a real house, nearby. Although it is partly inhabited, Staas becomes the main tenant. Sousterrain, first floor and stock, what more room to want! By end-1955, Staas moves in. Because 'Burgemeestersplein', the square where the house is located, is rather a long name, we shorten father's address to BP. The patisserie we speak about as 'Grote Oord', after the name of the street. There the four of us - me, my both sisters, as well as my brother - we grow up. As in many patisserie-families mother is helped by, called by us, an aunt.

20. A working solution

The fact he lives elsewhere too, doesn't diminish his family tasks, Staas instructs himself. Likewise he does. Between Ton and the children from Lien's earlier marriage: Tine, Albert, and Guusta - your greataunts and greatuncle - he does not make any distinction. Ton also lives with his mother upstairs the shop, as I said before. Visiting high school, he follows a more intellectual way, which is an excuse for him not to help in the shop. Mother is holding him somewhat out of the wind of his father. He is sometimes too strict for him, she thinks. Secretly she gives Ton some extra pocket money. Though for the outer world it seems as if they are living apart, what was a shame, the solution works. However not without hurting Staas' selfesteem. In the after war-time a man who didn't work, while his wife did, soon was seen as what is called freerider now. Said that, things went going well between Lien and Staas. Lien, starting up a snack bar just around the corner, turns out to have a good head for business. The patisserie's management she leaves to her youngest daughter, Guusta, a great help of her. The spare time Staas now enjoys, he fills on a meaningful way. Following classes at the Art College in Arnhem, he learns the basics of his nice painting art, as well as his photography later on. His time in the monastery serves him well: Staas becomes the organ player of the Roman Catholic Eusebius church. The children are doing well, too: Albert is a skilled confectioner, like his father and grandfather, Guusta enjoys running the shop, Tine goes for social work. By now all three are living on their own. When in the early sixties Albert and Guusta take over the Hagdorn patisserie, Lien exchanges, definitively now, Grote Oord for Burgemeestersplein. Staas and Lien enjoy many happy years together there. Until, in 1984, Staas dies unexpectedly. Lien continues to live there independently. The end of 1998 it's she who passes away.

21. Our story, continued by the four of you

With the takeover of the Hagdorn patisserie, the floors upstairs are no longer as housing accommodation in use. Time now - we write 1962 - for Ton, the last one still residing there, to exchange Arnhem for Nijmegen, happy with a student-room. Like the Friesland period ended with Jacobus' move to Amsterdam, like the Amsterdam period ended with Staas' entrance in Arnhem, so end now the period Arnhem. With that our story ends too. What to tell about myself, about Kathelijne, about Teun and Mariam, about the four of you? After Arnhem and de Bilt, we fanned out, even to London and France. Whatever you don't know about those recent times does not seem to me worth knowing. Should you think otherwise, you are welcome, more than welcome, to go for that to Kathelijne and Teun, and their mother as well, being your grandmother on your father's side. If you like, the Draaisma archives are ready to consult also. When looking, somewhat nostalgically, at the photographs of Staas and Lien, each with a grandchild on their lap, photographs which were taken some forty-five years ago, I realise that you, in turn, will one day look at photographs from long ago. Photographs of Teun and Mariam, with *your* children on their laps, as I hope. Not only you are continuing our story, the Co's from § 13 are doing the same. And, of course, Kathelijne and Ben, and Teun and Mariam. It is a privilege to me to be able to say: our story continues, a story with - as far as I am concerned - as main characters the four of you.

Epilogue

Back to the beginning of our story. When asked where you come from, I put some words in your mouths: we come from Friesland, then left for Amsterdam, via Arnhem we arrived in de Bilt, now we are here ... Which undoubtedly is too short a story: three hundred years in far too small a nutshell. Hence this story, as told now. Hence this epilogue. Looking back, I believe there is more than one line to be depicted from our family history. A line that will make 'the now' of the current Draaismas a little more understandable. Trying to give a new, more deliberate answer, replacing our former one, I think it is like this: with our roots in Friesland, a province with its own culture, its own folk character - think, for example, of the Frisian stubbornness - we exchanged our farmer's existence for professions involving handcraftsmanship. Poverty caused us to make the move to cities like Amsterdam. From country people we became metropolitan. And better off, as well. We were introduced to music, art, culture. Fanned out - even to London and France - our professions became more intellectual, our ideological orientation shifted from Catholic to humanist. Our identity grew - striving to that - from national to global, from Western to multicultural.

Although this is more real an answer to the question where we come from, still it is not Draaisma-specific. Our history, thus typified, could be any family's. It is, in fact, a reflection of three centuries of changing perspectives. How is it possible, then, that many a Draaisma among us are such 'typical Draaismas'? How do we recognise him or her? Which mix of social and genetic components play a part in this? The first that springs to mind is the frequency with which the Draaismas moved house: Jacobus twenty-five times, Jacobus Martinus more often than that even, Staas and Ton - that's me - each one moved twenty times. This frequency points to a turbulent life, a restless heart, restless *because* of its desire to find a home, a place to stay ... And there is more ... Although I am inclined to unravel the secret of what makes a Draaisma into a 'typical Draaisma', I would rather leave the answer to the four of you. Our time has come and gone, as they say. Based on the Draaismas you know, with the help of our story and some self-knowledge as well, you will come quite a way.

Dear Maxime, Vincent, Oscar, Judith, finally, I would like to draw your attention to the motto on the cover of our story. The families we are a part of should be known by us, recognised, their lives' ups and downs included, should any justice be done to them. It is from this justice that we earn our place in their row. Without suffering from their loads - all the heavier as long as we are unfamiliar with them - we will embrace what we received as ours, expanding our circle of relatives quite naturally. The motto on the cover tells how privileged we are when we know about our roots. More so when these roots go back to *seven* generations, as is the general opinion. Well, the yours go back *eight*, so I am counting on your support. Add to this what you surely will hear about your mother's family history, and you will know yourself privileged twice.

BIJLAGE 6. DRAAISMA-POTTENBAKKERS

(nummering zoals in navolgend schema)

De meeste pottenbakkers met de naam Draaisma, zijn nazaten van Sipke Sienes (1705 - 1776), boer te Doniaga, en Stijntje Everts (1737 - 18..). Van hun zes kinderen overlijden er drie op jonge leeftijd. Hun drie overige kinderen - Siene Sipkes (1765) (1), Folkert Sipkes (1773) (2) en Sipke Sipkes (1776) (3) - worden alle drie pottenbakker. En wel bij een van de plaatselijke pottenbakkerijen in Joure, de plaats waar hun vader, samen met zijn gezin, de laatste jaren van zijn leven woonde. Vanaf 1811 voeren zij de naam Draaisma als achternaam. Naar hun beroep, dat van draaier aan de draaischijf (*).

Van hen verruult Siene Sipkes (1765 - 1825) (1) rond 1785 Joure voor Sneek. Hij gaat werken bij de pottenbakkerij van Klaas Postma aan de Vismarkt. Na een eerder, kinderloos gebleven huwelijk, huwt hij in 1796 met Antje Thomas (1772 - 1834). Het echtpaar krijgt vier zonen. Eén van hen, Wijpkje Sienes (1807 - 1849), wordt onderwijzer (**). Zijn broers, Sipke Sienes (1797 - 1873) (4), Jo(h)annes Sienes (1802 - 1891) (5) en Thomas Sienes (1810 - 1866) (6), treden in hun vaders voetspoor. Alle drie starten zij hun loopbaan bij pottenbakkerij Stam, aan de Kleine Palen te Sneek. Als eerste onder hen is het Sipke Sienes (4) die zijn toekomst elders zoekt, o.a. in Haarlem en Franeker. Als tweede generatie Draaisma-pottenbakker staat hij aan de wieg van een drietal generaties Draaisma-pottenbakkers na hem. Voor wie dat zijn, zie in bijgevoegd schema de nrs. 11, 12, 15 t/m 23.

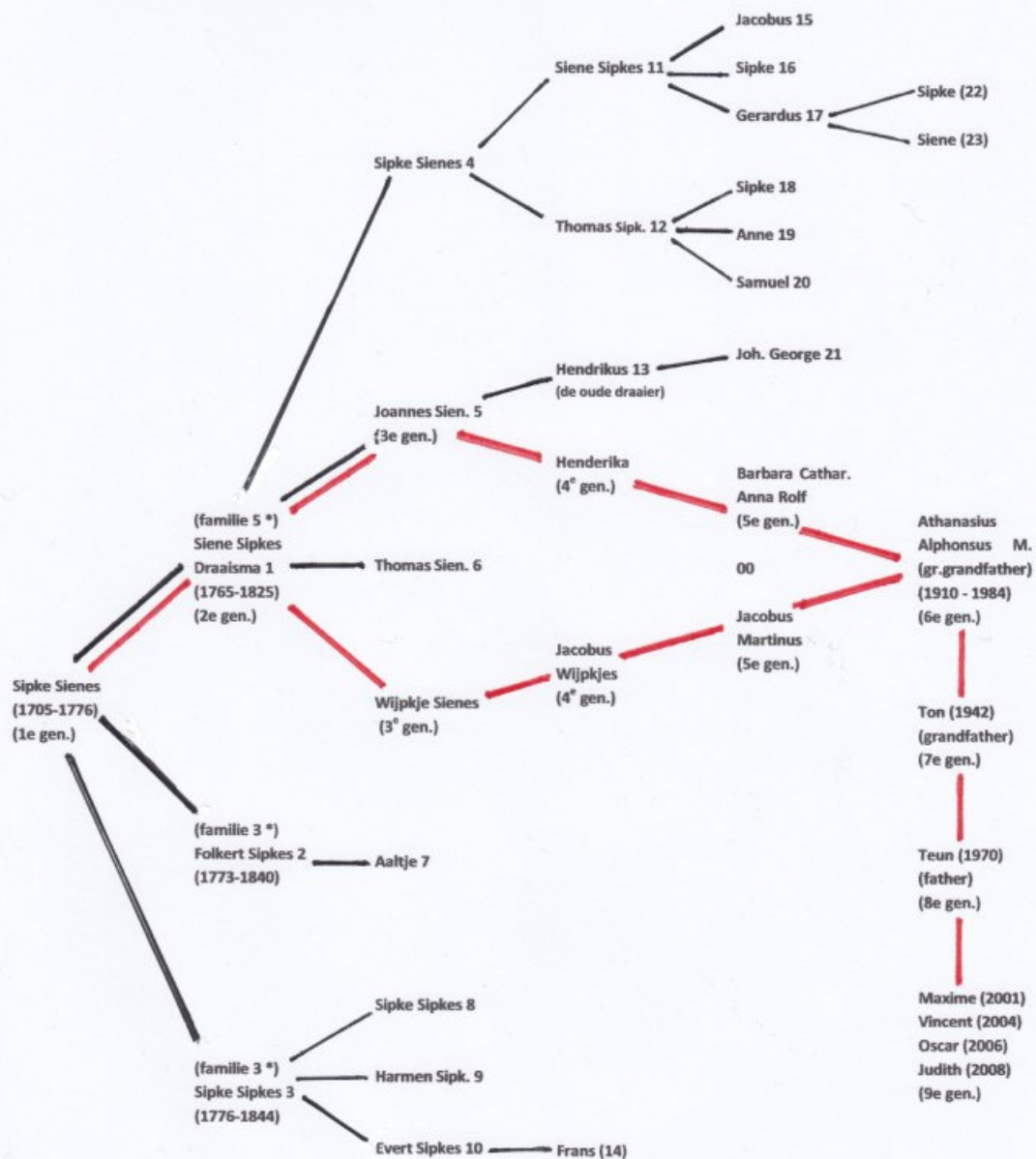
Net als zijn broer Sipke vertrekt ook Thomas Sienes (6) na verloop van tijd uit Sneek. Werkzaam bij een plaatselijke pottenbakkerij in Leeuwarden, krijgt hij één zoon: Cinecijs. Deze echter kiest een ander vak en wordt winkelier. Van de drie broers blijft uiteindelijk alleen Jo(h)annes Sienes (5) de Kleine Palen zijn leven lang trouw. Net als overigens Hendrikus (1840 - 1924) (13), zijn zoon, in de wandelgang 'de oude draaier' genoemd.

Ook Folkert Sipkes Draaisma (1773 - 1840) (2) en Sipke Sipkes Draaisma (1776 - 1844) (3), de twee andere zonen van stamvader Sipke Sienes, laten Joure achter zich. Beiden beginnen een eigen pottenbakkerij. In 1817 neemt Folkert (2) in Harlingen een plaatselijke pottenbakkerij over. Na zijn overlijden in 1840 zet dochter Aaltje (8) het bedrijf, samen met haar man, nog een zestal jaren voort. Folkerts broer Sipke Sipkes (3), blijft langer in Joure. Tot hij in 1837 in Leeuwarden op Camstraburen een eigen pottenbakkerij begint. Ook zijn twee zonen, Harmen (9) en Evert (10), blijken succesvolle pottenbakker-ondernemers. Helaas komt Sipkes' kleinzoon Frans (14), die het familiebedrijf voortzet, rond 1900 in financiële problemen, waarmee aan de Leeuwarder Draaisma-pottenbakkerij, bekend ook om zijn kunstaardewerk, een einde komt.

In de Groningse aardewerkfabriek Adco tenslotte werken, sinds de stichting ervan in 1919, nog een drietal Draaisma's. Waaronder Sipke Gerardus (1895 - 1976) (22) tot medio zestiger jaren. Met hem verdwijnen de Draaisma-pottenbakkers uit beeld. Machinale productie neemt het van hen over.

(*) 'Fries Aardewerk', waaraan, behoudens het eerste blokje tekst, het bovenstaande grotendeels is ontleend, onderscheidt vijf verschillende Draaisma-pottenbakkersfamilies, geen van alle onderling verwant. Zie blz. 220 - 221. Het betreft echter geen vijf maar vier verschillende families. Familie 3 en familie 5 maken namelijk deel uit van dezelfde Draaisma-familie. Zie achtergevoegd schema. Daarin valt tevens te zien hoe Wijpkje Sienes, resp. de Draaisma Wijpkje-tak, tot en met thans de negende generatie, aan de Draaisma-pottenbakkers is gerelateerd.

**Vijf Generaties Draaisma-Pottenbakkers
en de plaats van de Wijpkje-tak daarbinnen**

(*) De Draaisma-pottenbakkersfamilies 3 en 5, besproken in 'Fries Aardewerk', worden aldaar aangemerkt als onderling niet verwant. Uit onze genealogische gegevens blijkt echter dat de families 3 en 5 in Sipke Sienes (1705 - 1776) dezelfde gemeenschappelijke stamvader hebben.

BIJLAGE 7. DE AUTEUR OVER ZIJN WERK

Gevraagd naar wat hem tot zijn historisch speurwerk bewoog verwijst de auteur naar zijn ouders. De een, zijn moeder, Alijda Rutgers, sprak honderduit over haar verleden, over haar Rutgers-familiegeschiedenis, de ander, Staas Draaisma, zijn vader, was tot vertellen niet te bewegen. Doordat hij moeders verhalen van jongsaf hoorde, luisterde hij er niet meer naar, ouder geworden meende hij ze, al te vaak zelfs, al te hebben gehoord. Totdat tot hem doordrong wat zij en hij hadden gemist, en hij zich aan het speuren naar - en schrijven van hun familiegeschiedenissen zette.

Aldus kwam mei 2012 zijn verhaal over de Barneveldse familie Rutgers tot stand, met de basis waarvan nog tijdens het leven van zijn moeder kon worden begonnen. Zie www.yoga-intervision.com/entreepaginarutgers.html. In het kielzog daarvan volgde 'Meest Vreemdelingen uit Münsterland' (BDU, 2013), een historische studie, samen met G. Crebolder, over de migratie van Münsterlanders - daaronder de eerste Barneveldse Rutgers - naar Barneveld tijdens de achttiende en negentiende eeuw.

Gevolgd door thans zijn Draaisma-verhaal (2014), waaraan pas na het overlijden van zijn vader - voor het waarom daarvan, zie hierboven - werd begonnen.

(48) Anthony Draaisma (Ton)

Ook voor de Hagdorn familie deed de auteur historisch onderzoek, leidend tot o.a. de kwartierstaat van A. H. M. Hagdorn (1907 - 1938), de eerste echtgenoot van zijn moeder (zie bijlage 4). Ook het Hagdorn-verhaal diende te worden verteld.

De auteur ontleent zijn motivatie voor zijn familieonderzoek aan zijn overtuiging dat de families waar wij deel van uitmaken, gekend dienen te zijn, in hun wel en wee herkend, erkend, wil hen recht worden gedaan. Het is vanuit dat eerbetoon dat ons een eigen plaats toekomt. Zonder gebukt te gaan onder lasten, zwaar juist zolang zij ons onbekend zijn, wat wij ontvingen als het onze omarmend, verruimt zich onze kring van verwanten dan als vanzelf. Aldus verwoordt de auteur waar hij voor staat.

Voor ander werk van Anthony Draaisma zie zijn website: www.yoga-intervision.com.

(49) Jacobus Martinus Draaisma (1872 - 1941)

(50) achtercover: Jacobus Martinus, samen met zijn echtgenote, Barbara Catharina Anna Rolf

Gevraagd naar de markantste Draaisma uit onze familiegeschiedenis denk ik aan Jacobus Martinus. Met één been nog in Friesland - per slot had hij er tot zijn negende gewoond - met zijn andere been nog in de pottenbakkersbranche - het banketbakkers vak ligt er immers dicht tegenaan - herinnert hij ons aan ons Friese verleden. Als succesvol zakenman baande hij voor de Draaisma's ná hem, een nieuwe, aan de veranderde tijdgeest aangepaste weg.

Temeer verdient Jacobus Martinus, aan het slot van ons verhaal, aan het slot van onze fotoparade, nog eens vermeld te worden aangezien hij de meest dichtbijge voorvader is die door de jongste generatie Draaisma-naamdragers uit onze tak, de Wijpkje-tak, wordt gedeeld. Jacobus Martinus immers is de betovergrootvader van Eveline, Cas, Femy, Anouk en Mark zowel als van Maxime, Vincent, Oscar en Judith.

‘Driehonderd jaar in een notendop’

www.yoga-intervision.com/pdf/familiegeschiedenis.pdf

Synopsis

‘Driehonderd jaar in een notendop’ vertelt de geschiedenis van de Draaisma-familie waar de auteur, Anthony Draaisma (Ton), deel van uit maakt. Beginnend bij Sipke Sienes (1705 - 1776), boer te Doniaga, verplaatst het verhaal zich al snel naar Sneek, naar diens oudste zoon, Siene Sipkes (1765 - 1825). Hij is het die in 1811 de naam Draaisma aanneemt. Naar zijn beroep, dat van draaier aan de draaischijf, pottenbakker dus. Drie van zijn zoons volgen hem daarin. De vierde, Wijpkje (1807 - 1849), stamvader van de Draaisma-tak waar het verhaal zich vervolgens op richt, wordt huisonderwijzer.

Jacobus (1831 - 1896), Wijpkjes’ zoon, verruult Sneek voor Amsterdam, waar het hem minder goed gaat dan gehoopt. Diens zoon, Jacobus Martinus (1872 - 1941), bekwaam banketbakker, gaat het beter af. Staas (1910 - 1984), Jacobus Martinus’ jongste zoon, verkiest Arnhem boven Amsterdam, niet dan na een opmerkelijke tussenstap. Wanneer Staas’ zoon, Anthony (Ton) (1942), in 1962 uit Arnhem vertrekt, sluit de auteur zijn verhaal af. Verteld aan zijn kleinkinderen, voorzien van tal van foto’s, vormt het een warm pleidooi voor hoe waardevol het is je roots te kennen. Maurik, dec. 2014, 60 blz., 50 foto’s.

Engelstalige versie / English version: www.yoga-intervision.com/pdf/familyhistory.pdf